

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Romanus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatinum, deligere constituit.

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα.

Μονάδες 20

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B. 2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης A μια από τις δυο νεοελληνικές λέξεις της στήλης B που είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
modo	μοδίστρα
	αμοραλιστής
femina	φεμινισμός
	φενάκη
lacrimis	δακρύβρεχτος
	κριματίζομαι
vulnere	ουλή
	βέλος
imperium	ιμπεριαλιστικός
	ιμπρεσιονιστής

Μονάδες 10

B. 6. α) Να συμπληρώσετε τα αντικείμενα των ρημάτων στον ακόλουθο πίνακα:

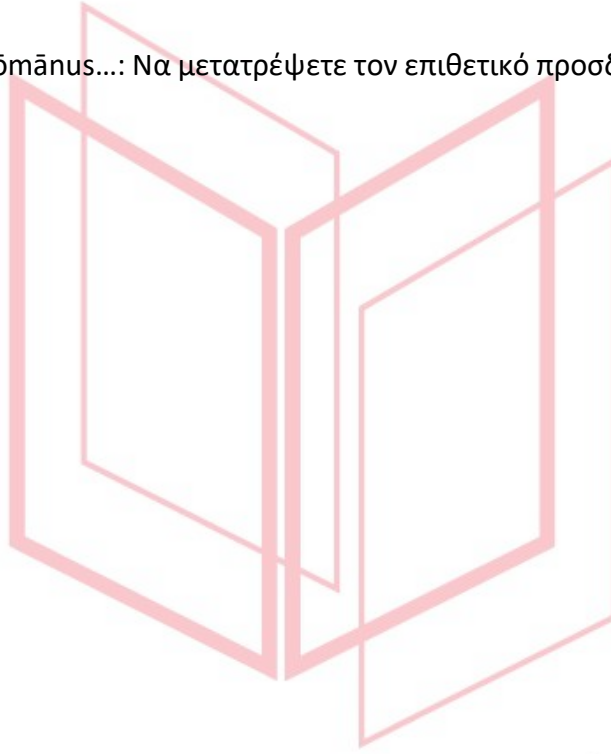
Ρήμα	Αντικείμενο
perdit	

15336

laedit	
inveniunt	
interficit	
constituit	

(μονάδες 10)

β) Liber iam populus Rōmānus...: Να μετατρέψετε τον επιθετικό προσδιορισμό σε αναφορική πρόταση.

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθηνάϊσιν

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15336-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες, χάνει την εξουσία με αυτόν τον τρόπο. Ο γιος του Σέξτος Ταρκύνιος προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, συζύγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγος και ο πατέρας και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτήν περίλυπη. Η γυναίκα σ' εκείνους με δάκρυα αποκαλύπτει την αδικία και με μαχαίρι αυτοκτονεί. Ο Βρούτος με μεγάλο πόνο βγάζει (τραβώντας) το μαχαίρι από το τραύμα και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα. Ξεσηκώνει το λαό και αφαιρεί την εξουσία από τον Ταρκύνιο. Ελεύθερος πια ο ρωμαϊκός λαός αποφασίζει να εκλέξει δύο υπάτους, τον Ιούνιο Βρούτο και τον Ταρκύνιο Κολλατίνο.

B. 2.

modo → μοδίστρα

femina → φεμινισμός

lacrimis → δακρύβρεχτος

vulnere → ουλή

imperium → ιμπεριαλιστικός

B. 6. α)

Ρήμα	Αντικείμενο
perdit	imperium
laedit	pudicitiam
inveniunt	eam
interficit	se (άμεση ή ευθεία αυτοπάθεια)
constituit	deligere (τελικό απαρέμφατο)

β) Liber iam populus, qui Rōmānus est...

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ, ΜΑΘΗΜΑ ΧΥ**ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini, laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat.

β) Germani non student agriculturae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistratus creantur cum vitae necisque potestate.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της στήλης Α' με τις ετυμολογικά συγγενείς νεοελληνικές λέξεις της στήλης Β'. Δύο λέξεις της στήλης Β' περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
1.pater	α.ποινικοποίηση
2.femina	β.λουτρόπολη
3.punire	γ.πατριαρχία
4.agriculturae	δ.θηλυπρέπεια
5.lavantur	ε.παταγώδης
	στ.αγρόκτημα
	ζ.λατρευτικός

Μονάδες 10

Β.6.α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι παρακάτω λέξεις: uxoris, maestam, magno, carne, cum potestate.

Μονάδες 10

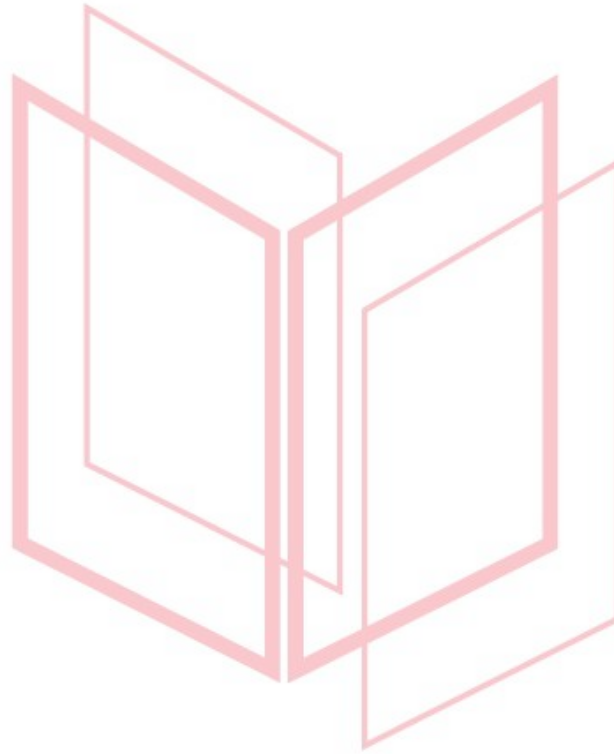
β) Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini, laedit: Στην παραπάνω πρόταση να αναγνωριστεί συντακτικά η λέξη eius και να βρεθεί αν δηλώνει κτήση με ή χωρίς αυτοπάθεια (Μονάδες 4). Να αντικατασταθεί η λέξη eius με τον σωστό τύπο της αντωνυμίας suus-sua-suum (Μονάδες 2), να επισημανθεί η συντακτική

15469

διαφορά που προκύπτει (Μονάδες 2) και να βρεθεί αν δηλώνεται κτήση με ή χωρίς αυτοπάθεια (Μονάδες 2).

Μονάδες 10

Μονάδες 20

αξιμολόγησης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15469-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A.α) Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες (ή βασιλείς), με αυτόν τον τρόπο χάνει την εξουσία. Ο γιος του Σέξτος Ταρκύνιος προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, συζύγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγος και ο πατέρας και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτήν περίλυπη. Σε εκείνους η γυναίκα με δάκρυα αποκαλύπτει την αδικία και με μαχαίρι αυτοκτονεί. Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) από το τραύμα με μεγάλο πόνο το μαχαίρι και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα.

β) Οι Γερμανοί δεν ασχολούνται με τη γεωργία, (αλλά) τρέφονται με γάλα, τυρί και κρέας. Στους πάρα πολύ παγωμένους τόπους (αν και ζουν σε περιοχές φοβερά παγωμένες), φορούν μόνο δέρματα και πλένονται στα ποτάμια. Κάθε φορά που η χώρα τους κάνει (ή η πολιτεία διεξάγει) πόλεμο, εκλέγονται αρχές (άρχοντες) με εξουσία ζωής και θανάτου.

B.2. 1 → γ

2 → δ

3 → α

4 → στ

5 → β

B.6.α) *uxōris*: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στη λέξη *Lucretiae*.

maestam: κατηγορούμενο στο αντικείμενο *eam* του ρήματος *inveniunt*.

magno: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *dolore*.

carne: αφαιρετική οργανική του μέσου στο ρήμα *nutriuntur*.

cum potestate: εμπρόθετος προσδιορισμός του τρόπου στο ρήμα *creantur*.

β.) *eius*: ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική κτητική στη λέξη *filius*.

Filius eius: με τη λέξη *eius* δηλώνεται κτήση χωρίς αυτοπάθεια.

Filius eius → *filius suus*

filius suus: το *suus* συντακτικά είναι ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *filius* και δηλώνεται κτήση με αυτοπάθεια.

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ, ΜΑΘΗΜΑ ΧΥ**ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt.

β) Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistratus creantur cum vitae necisque potestate. Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiorum usus res turpis et iners habetur. Vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt quod eam rem, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2 Να βρεθεί με ποια λέξη των λατινικών κειμένων που σας δόθηκαν έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής: μοντελισμός, ρίγος, πελματογραφία, μαεστρία, νεκρικός.

Μονάδες 10

B.6.α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι παρακάτω λέξεις: regum, modo, locis, equestribus, res.

Μονάδες 10

β) Maritus et pater [...] eam maestam inveniunt.

Vinum a mercatoribus ad se importari non sinunt (Germani).

Αφού αναγνωρίσετε τη σύνταξη (ενεργητική-παθητική) στις παραπάνω προτάσεις (μονάδες 2) και συγκεκριμένα τη σύνταξη του ρήματος στην πρώτη πρόταση και του απαρεμφάτου στη δεύτερη, να τη μετατρέψετε στην αντίθετή της (μονάδες 8).

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Μονάδες 10**Μονάδες 20**

16630-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Α.α) Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, ο έβδομος και τελευταίος από τους βασιλείς, με αυτόν τον τρόπο χάνει την εξουσία. Ο γιος του Σέξτος Ταρκύνιος προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, συζύγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγος, ο πατέρας και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτή περίλυπη.

β) Στους πάρα πολύ παγωμένους τόπους (αν και ζουν σε περιοχές φοβερά παγωμένες), φορούν μόνο δέρματα και πλένονται στα ποτάμια. Κάθε φορά που η χώρα/πολιτεία τους κάνει/διεξάγει πόλεμο, εκλέγονται αρχές (άρχοντες) με εξουσία ζωής και θανάτου. Στις υπομαχίες συχνά πηδούν κάτω από τα άλογά (τους) και πολεμούν πεζοί: η χρήση των σελών θεωρείται πράγμα αισχρό και μαλθακό. Δεν επιτρέπουν να εισάγεται σ' αυτούς (ή στη χώρα τους) κρασί από τους εμπόρους, επειδή, από αυτό το πράγμα/εξαιτίας αυτού του πράγματος, όπως πιστεύουν, οι άντρες γίνονται μαλθακοί κι εκθηλώνονται.

B.2 μοντελισμός → modo

ρίγος → frigidissimis

πελματογραφία → pelles

μαεστρία → magistrātus

νεκρικός → necis

B.6.α) regum → γενική διαιρετική ως ετερόπτωτος προσδιορισμός στις λέξεις septimus και ultimus.

modo → αφαιρετική οργανική του τρόπου στο ρήμα perdit.

locis → απρόθετη αφαιρετική της στάσης σε τόπο στο ρήμα habent (η δήλωση της στάσης σε τόπο είναι απρόθετη, διότι το locis συνοδεύεται από επιθετικό προσδιορισμό, βλ. Αχιλλέας Τζάρτζανος, *Λατινική Γραμματική*, παράγρ. 147, υποσημείωση 2).

equestribus → ομοίπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη proeliis.

res → κατηγορούμενο του υποκειμένου (usus) μέσω του συνδετικού ρήματος habetur.

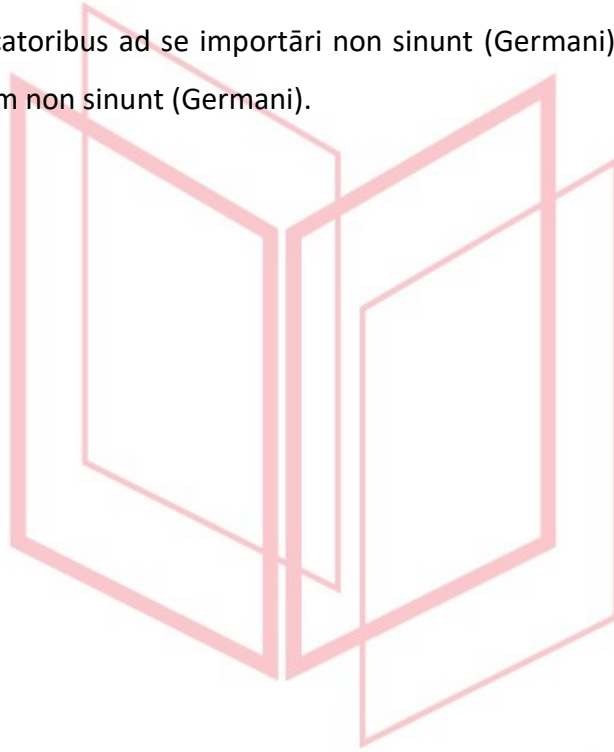
β) Στην πρόταση «Marītus et pater [...] eam maestam inveniunt» η σύνταξη του ρήματος είναι ενεργητική.

16630-Λύση

Στην πρόταση «Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt (Germani)» η σύνταξη του απαρεμφάτου είναι παθητική.

Μετατροπή στην παθητική φωνή της φράσης «Marītus et pater [...] eam maestam inveniunt» → Ea maesta a marito et patre invenitur.

Μετατροπή στην ενεργητική φωνή της σύνταξης του απαρεμφάτου στη φράση «Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt (Germani)» → Mercatores ad se importāre vinum non sinunt (Germani).

αθηνάϊκων

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ, ΜΑΘΗΜΑ Χ

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini, laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit.

β) Aenēas bellum ingens geret in Italiā. Populos feroces contundet, mores eis impōnet et moenia condet.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να αντιστοιχίσετε καθεμία λατινική λέξη της στήλης A με τη λέξη της νεοελληνικής στη στήλη B με την οποία συγγενεύει ετυμολογικά (δύο λέξεις της στήλης A περισσεύουν).

A	B
septimus	θηλασμός
pater	επούλωση
femina	άμυνα
lacrimis	έπταθλο (είδος αγωνίσματος)
vulnere	πάτριος
punire	
moenia	

Μονάδες 10

B.6.α) Να συμπληρώσετε στον ακόλουθο πίνακα, σύμφωνα με το παράδειγμα, τα αντικείμενα (απλά, άμεσα, έμμεσα) των ρημάτων που σας δίνονται δηλώνοντας ταυτόχρονα αν το κάθε ρήμα είναι μονόπτωτο ή δίπτωτο.

Ρήμα	Μονόπτωτο	Δίπτωτο	Απλό Αντικείμενο	Άμεσο Αντικείμενο	Έμμεσο Αντικείμενο
perdit	ναι		imperium		
aperit					
interficit					
extrahit					
imponet					

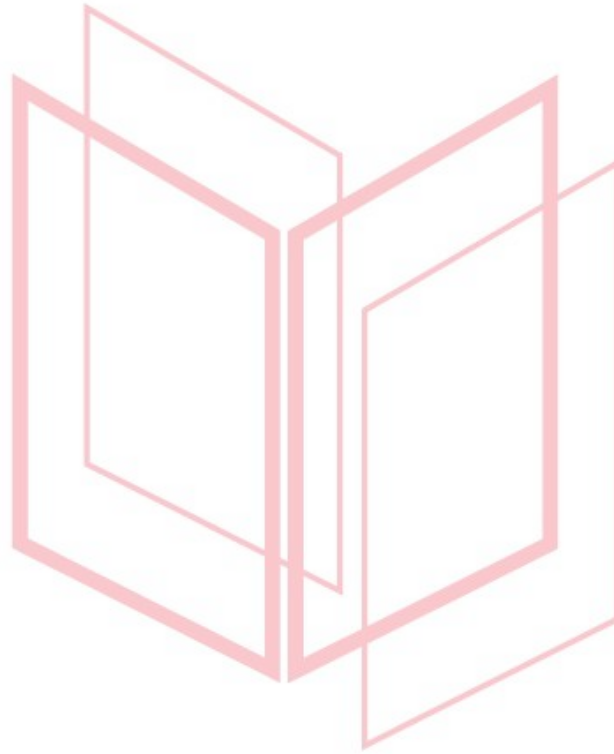
Μονάδες 10

17628

β) «Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini, laedit.»: να εντοπίσετε στο απόσπασμα τους ομοιόπτωτους προσδιορισμούς (επιθετικός προσδιορισμός, παράθεση, επεξήγηση) (5 μονάδες) και να αναφέρετε τον όρο που προσδιορίζουν (5 μονάδες).

Μονάδες 10

Μονάδες 20

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17628-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Α. α) Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, ο έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες, χάνει την εξουσία (του) με αυτόν τον τρόπο. Ο γιος του, Σέξτος Ταρκύνιος, προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, της συζύγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγός/άντρας (της) και ο πατέρας (της) και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτή περίλυπη. Η γυναίκα αποκαλύπτει σε εκείνους την προσβολή/αδικία με δάκρυα και αυτοκτονεί/σκοτώνεται με ένα μαχαίρι. Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) το μαχαίρι από το τραύμα/την πληγή με μεγάλο πόνο και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα. Ξεσηκώνει τον λαό και αφαιρεί την εξουσία από τον Ταρκύνιο.

β) Ο Αινείας θα κάνει φοβερό πόλεμο στην Ιταλία. Θα συντρίψει άγριους λαούς, θα επιβάλει σε αυτούς θεσμούς και θα χτίσει τείχη.

B.2.

septimus → έπταθλο
pater → πάτριος
femina → θηλασμός
vulnere → επούλωση
moenia → άμυνα

B.6.α)

Ρήμα	Μονόπτωτο	Δίπτωτο	Απλό Αντικείμενο	Άμεσο Αντικείμενο	Έμμεσο Αντικείμενο
perdit	ναι		imperium		
aperit		ναι		iniuriam	Illis
interficit	ναι		se		
extrahit	ναι		cultrum		
imponet		ναι		mores	eis

β)

septimus: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στον όρο «Tarquinius Superbus»

ultimus: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στον όρο «Tarquinius Superbus»

hoc: ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στον όρο «modo»

Sextus Tarquinius: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, επεξήγηση στον όρο «filius»

uxoris: ομοιόπτωτος προσδιορισμός, παράθεση στον όρο «Lucretiae»

17841

ΜΑΘΗΜΑ ΙΙΙ, ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Oraculum incolis respondet: «regia hostia deo placet!» Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet. Repente Perseus calceis pennātis advolat; puellam videt et stupet formā puellae. Perseus hastā beluam delet et Andromedam liberat.

β) Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit . Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Rōmānus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinius Collatīnum, deligere constituit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης A μια από τις δυο νεοελληνικές λέξεις της στήλης B με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
scopulum	άσκοπος
	σκόπελος
calceis	κάλτσα
	καρύκευμα
lacrimis	δακρυγόνο
	κράμα
punire	άπονος
	ποινικολόγος

17841

populus	ποπουλισμός
	πουλόβερ

Μονάδες 10

Β.6.α) Να συμπληρώσετε τα αντικείμενα των ρημάτων στον ακόλουθο πίνακα:

Ρήμα	Αντικείμενο
respondet	
placet	
movet	
delet	
interficit	

(Μονάδες 10)

β) Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat: να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθηνά

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

17841-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. α) Το μαντείο απαντά στους κατοίκους: «Στον Θεό αρέσει βασιλικό σφάγιο (για θυσία)!» Τότε ο Κηφέας δένει την Ανδρομέδα σε έναν βράχο· το κήτος κινείται (κατευθύνεται) προς την Ανδρομέδα. Ξαφνικά, καταφθάνει πετώντας ο Περσέας με τα φτερωτά σανδάλια του (υποδήματα): βλέπει την κοπέλα (την κόρη) και θαμπώνεται από την ομορφιά της κοπέλας. Ο Περσέας σκοτώνει το κήτος με το δόρυ (του) και ελευθερώνει την Ανδρομέδα.

β) Σε εκείνους η γυναίκα αποκαλύπτει με δάκρυα την προσβολή (αδικία) και αυτοκτονεί (σκοτώνεται) με ένα μαχαίρι. Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) το μαχαίρι από το τραύμα (την πληγή) με μεγάλο πόνο και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα. Ξεσηκώνει το λαό και αφαιρεί την εξουσία από τον Ταρκύνιο. Ελεύθερος πια ο ρωμαϊκός λαός αποφασίζει να εκλέξει δύο υπάτους, τον Ιούνιο Βρούτο και τον Ταρκύνιο Κολλατίνο.

B. 2.

A	B
scorulum	σκόπελος
calceis	κάλτσα
lacrimis	δακρυγόνο
punire	ποινικολόγος
populus	ποπουλισμός

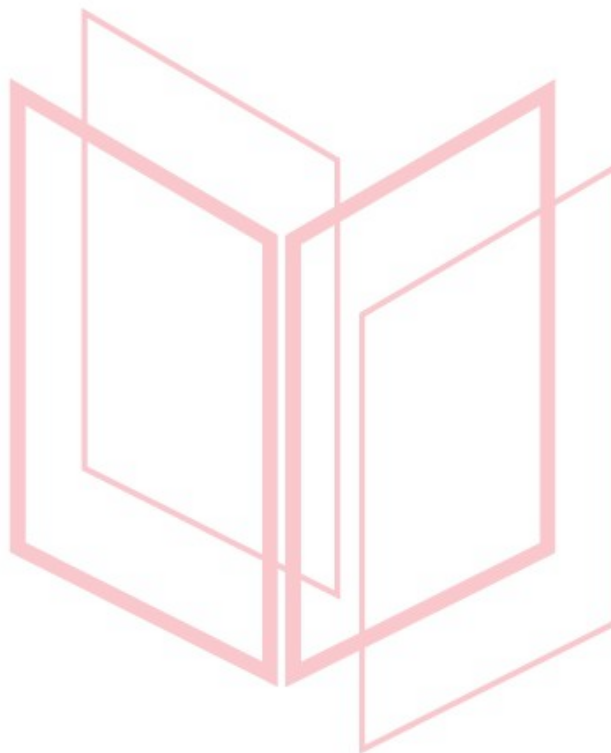
B. 6. α.

Ρήμα	Αντικείμενο
respondet	incolis
placet	deo
movet	se (άμεση ή ευθεία αυτοπάθεια)
delet	beluam

17841-Λύση

interficit	σε (άμεση ή ευθεία αυτοπάθεια)
------------	--------------------------------

β) Tum Andromeda a Cepheo ad scopulum adligatur.

αθηνιακή

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ, ΜΑΘΗΜΑ ΧΙ

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit.

β) Hannibal, dux Carthaginiensis, VI et XX annos natus, omnes gentes Hispaniae bello superavit et Saguntum vi expugnavit. Postea Alpes, quae Italiam ab Galliā seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italiā fuit, apud Ticinum, Trebiam, Trasumenum et Cannas copias Romanorum profligavit et delēvit. Populus Romanus cladem Cannensem pavidus audivit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη του κειμένου της στήλης Α την ελληνική λέξη της στήλης Β που είναι ετυμολογικά συγγενής. (Τρεις λέξεις από τη στήλη Β περισσεύουν):

A'	B'
femina	δακρύβρεχτος
lacrimis	υπεραγορά
dux	δωροδοκία
superavit	θηλαστικό
elephantis	δούκισσα
	λακκούβα
	χρυσελεφάντινο
	ελπιδοφόρος

Μονάδες 10

18537

Β. 6. α) Στο 2^ο απόσπασμα να εντοπίσετε πέντε (5) ομοιόπτωτους ονοματικούς προσδιορισμούς και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα:

Προσδιορισμός	Είδος	Όρος που προσδιορίζει

(μονάδες 10)

β) *Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit [...]*: Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης (ενεργητική / παθητική) του ρήματος της παραπάνω πρότασης (2 μονάδες) και να τη μετατρέψετε στην αντίθετή της (8 μονάδες).

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθηνάϊσιν

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

18537-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

α) Ο γιος του Σέξτος Ταρκύνιος προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, συζύγου (της γυναίκας) του Κολλατίνου. Ο σύζυγος (ο άντρας της) και ο πατέρας (της) και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτήν περίλυπη. Η γυναίκα σ' εκείνους με δάκρυα αποκαλύπτει την αδικία και με μαχαίρι αυτοκτονεί (σκοτώνεται).

β) Ο Αννίβας, ο Καρχηδόνιος αρχηγός / στρατηγός, σε ηλικία 26 χρόνων νίκησε στον πόλεμο (πολέμησε και νίκησε) όλα τα έθνη της Ισπανίας και κυριεύσε με τη βία το Σάγουντο. Έπειτα πέρασε / διήλθε με ελέφαντες πάνω από τις Άλπεις, που χωρίζουν την Ιταλία από τη Γαλατία. Όταν (Μόλις) βρέθηκε στη Ιταλία, κατατρόπωσε κι εξολόθρευσε τις ρωμαϊκές στρατιωτικές δυνάμεις (στρατιές) / τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων κοντά στον ποταμό Τίκινο, στον ποταμό Τρεβία, στη λίμνη Τρασιμένη και στις Κάννες. Ο ρωμαϊκός λαός (οι Ρωμαίοι) άκουσε / πληροφορήθηκε έντρομος (για) την σφαγή των Καννών (καταστροφή στις Κάννες).

B. 2.

A'	B'
femina	θηλαστικό
lacrimis	δακρύβρεχτος
dux	δούκισσα
superavit	υπεραγορά
elephantis	χρυσελεφάντινο

B. 6. α)

Προσδιορισμός	Είδος	Όρος που προσδιορίζει
dux	παράθεση	Hannibal
Carthaginiensis	επιθετικός προσδιορισμός	dux
VI et XX (sex et viginti)	επιθετικός προσδιορισμός	annos
natus	επιθετική μετοχή ως παράθεση	Hannibal

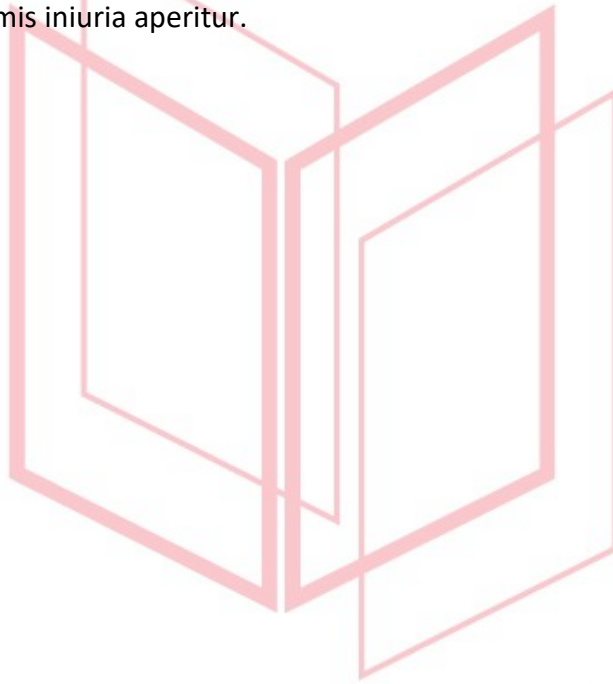
18537-Λύση

omnes	επιθετικός προσδιορισμός	gentes
Romanus	επιθετικός προσδιορισμός	populus
Cannensem	επιθετικός προσδιορισμός	cladem

(οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν ελεύθερα πέντε από τους προσδιορισμούς)

β) Είναι ενεργητική σύνταξη.

Illis a feminā cum lacrimis iniuria aperitur.

αθηνάμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ**ΚΕΙΜΕΝΟ**

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Romanus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatinum, deligere constituit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το κείμενο.

Μονάδες 20

B.2. Να αντιστοιχίσετε καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α με τη λέξη της νεοελληνικής στη στήλη Β με την οποία συγγενεύει ετυμολογικά:

A	B
septimus	ποινολόγιο
femina	δακρύζω
lacrimis	ελευθέριος
punire	εβδομάδα
Liber	θηλαστικό

Μονάδες 10

B.6.α) Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε συντακτικά πέντε όρους (απρόθετους ή εμπρόθετους) του κειμένου που βρίσκονται σε αφαιρετική πτώση (5 μονάδες) και να αναφέρετε τον ρηματικό τύπο που προσδιορίζουν (5 μονάδες).

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (Μονάδες 10)

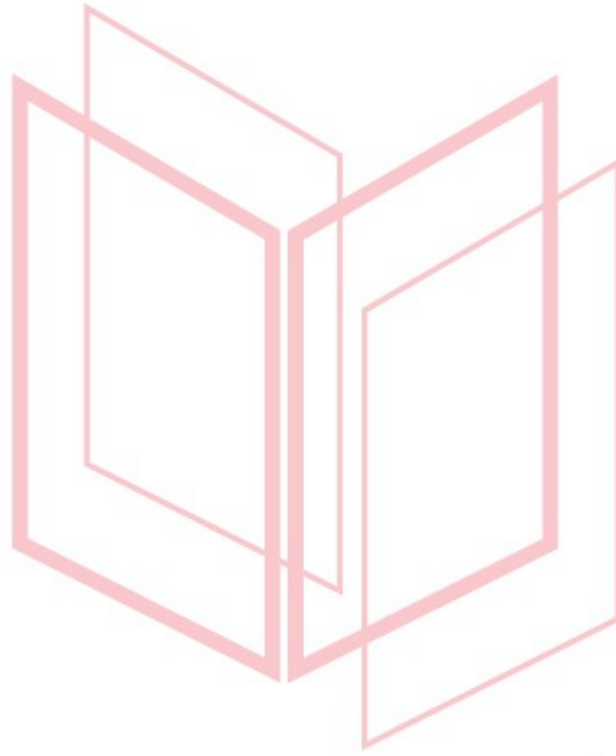
β) Να εντοπίσετε τα δύο απαρέμφατα του κειμένου και να κάνετε την πλήρη συντακτική τους αναγνώριση συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα:

Απαρέμφατο	Είδος Απαρεμφάτου	Υποκείμενο Απαρεμφάτου	Ταυτοπροσωπία ή Ετεροπροσωπία	Αντικείμενο Απαρεμφάτου

18601

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθλημπινίσια

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

18601-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A.

Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, ο έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες, χάνει την εξουσία (του) με αυτόν τον τρόπο. Ο γιος του, Σέξτος Ταρκύνιος, προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, της συζύγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγός/άντρας (της) και ο πατέρας (της) και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτή περίλυπη. Η γυναίκα αποκαλύπτει σε εκείνους την προσβολή/αδικία με δάκρυα και αυτοκτονεί/σκοτώνεται με ένα μαχαίρι. Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) το μαχαίρι από το τραύμα/την πληγή με μεγάλο πόνο και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα. Ξεσηκώνει τον λαό και αφαιρεί την εξουσία από τον Ταρκύνιο. Ελεύθερος πια ο ρωμαϊκός λαός αποφασίζει να εκλέξει δύο υπάτους, τον Ιούνιο Βρούτο και τον Ταρκύνιο Κολλατίνο.

B.2.

septimus → εβδομάδα

femina → θηλαστικό

lacrimis → δακρύζω

runire → ποινολόγιο

Liber → ελευθέριος

B.6.α)

modo: απρόθετη αφαιρετική (οργανική) του τρόπου στο perdit

cum lacrimis: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο aperit

cultro: απρόθετη αφαιρετική (οργανική) του οργάνου στο interficit

ex vulnere: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της απομάκρυνσης/της τοπικής αφετηρίας στο extrahit

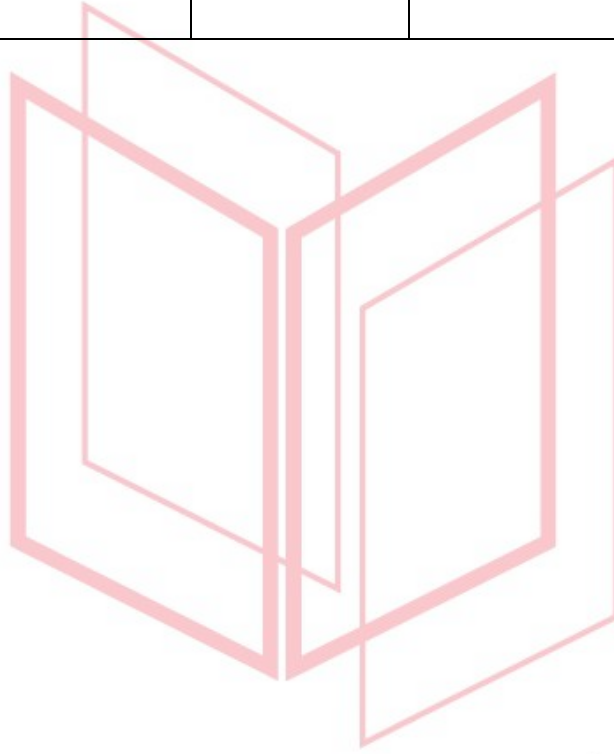
dolore: απρόθετη αφαιρετική (οργανική) του τρόπου στο extrahit

β)

Απαρέμφατο	Είδος Απαρεμφάτου	Υποκείμενο Απαρεμφάτου	Ταυτοπροσωπία ή Ετεροπροσωπία	Αντικείμενο Απαρεμφάτου
runire	τελικό	Brutus	ταυτοπροσωπία	delictum

18601-Λύση

deligere	τελικό	populus	ταυτοπροσωπία	consules ή duo (στη δεύτερη περίπτωση το consules είναι κατηγορούμενο στο duo)
----------	--------	---------	---------------	---

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ V, ΜΑΘΗΜΑ IX**ΚΕΙΜΕΝΟ**

α) Silius Italicus, poëta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat.

β) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να βρείτε μία λατινική λέξη από τα κείμενα που σας δόθηκαν που έχει ετυμολογική συγγένεια με καθεμιά από τις παρακάτω νεοελληνικές λέξεις, συμπληρώνοντας τον πίνακα που ακολουθεί.

Νεοελληνική λέξη	Συγγενής ετυμολογικά λατινική λέξη στο κείμενο
επικός	
επταπλάσιο	
τανάλια	
πατερναλιστικός	
φεμινίστρια	

Μονάδες 10

B.6.α. Στο β' κείμενο στο απόσπασμα «Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit» εντοπίστε πέντε λέξεις, οι οποίες βρίσκονται σε γενική πτώση, και συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα, αναφέροντας την συντακτική λειτουργία καθεμιάς και τον όρο που προσδιορίζει:

18663

Λέξη στο κείμενο σε γενική	Συντακτική λειτουργία	Λέξη που προσδιορίζει

(Μονάδες 10)

β. Εξαρτήστε την παρακάτω περίοδο λόγου από την φράση: Cicero tradit, μετατρέποντας το ρήμα της πρότασης που σας δίνεται σε απαρέμφατο (4 μονάδες), επιφέροντας τις απαραίτητες αλλαγές στο υποκείμενο (2 μονάδες) και στις λέξεις που το προσδιορίζουν (4 μονάδες).

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit.

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθηνάϊσιν

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

18663-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

α) Ο Σίλιος Ιταλικός, ο επικός ποιητής, ήταν ένδοξος άντρας. Τα δεκαεπτά βιβλία του για τον δεύτερο Καρχηδονιακό πόλεμο είναι όμορφα. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του παρέμενε στην Καμπανία. Σ' εκείνους τους τόπους (Στα μέρη εκείνα) κατείχε(είχε στην κατοχή του) πολλούς αγρούς. Ο Σίλιος είχε ευαίσθητη/τρυφερή ψυχή.

β) Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, ο έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες, χάνει την εξουσία μ' αυτό (τούτο) τον τρόπο. Ο γιος του, Σέξτος Ταρκύνιος, προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, γυναίκας/συζύγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγος και ο πατέρας και ο Ιούνιος Βρούτος την βρίσκουν περίλυπη. Η γυναίκα με δάκρυα αποκαλύπτει σ' εκείνους την αδικία (προσβολή) και αυτοκτονεί (σκοτώνεται) με μαχαίρι. Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) το μαχαίρι από το τραύμα (πληγή) με μεγάλο πόνο (βαθιά οδύνη) και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα (την εγκληματική πράξη).

B.2.

Νεοελληνική λέξη	Συγγενής ετυμολογικά λατινική λέξη
επικός	epicus
επταπλάσιο	septendecim/septimus
τανάλια	tenebat
πατερναλιστικός	pater
φεμινίστρια	femina

B.6.α.

Λέξη στο κείμενο σε γενική	Συντακτική λειτουργία	Λέξη που προσδιορίζει
regum	Ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός γενική διαιρετική	ultimus και septimus
eius	Ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός γενική κτητική	filius
Lucretiae	Ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός γενική κτητική	pudicitiam

18663-Λύση

uxoris	Ομοιόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός παράθεση	Lucretiae
Collatini	Ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός γενική κτητική	uxoris

β) Cicero tradit Tarquinium Superbum, septimum atque ultimum regum, hoc modo imperium perdere.

αθημπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ IV, ΜΑΘΗΜΑ IX

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Apud antīquos Rōmānos concordia maxima sed avaritia minima erat. Rōmāni in suppliciis deōrum magnifici sed domi parci erant. Iustitiā inter se certābant et patriam curābant. In bello pericula audaciā propulsābant et beneficiis amicitias parābant. Delecti consultābant patriae; eis corpus ex annis infirmum sed ingenium propter sapientiam validum erat.

β) Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit . Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punīre parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit.

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δύο λέξεις της Νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη Β, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
minima	i. μινιατούρα ii. μηνιαίος
domi	i. δρόμος ii. δωμάτιο
pericula	i. περίγελος ii. πειρατής
vulnere	i. ουλή ii. ουλαμός
punire	i. πόνος ii. ποινή

Μονάδες 10

B.6. α) Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α' στήλης με τους συντακτικούς όρους από τη στήλη Β'. Στη Β' στήλη υπάρχουν τρεις όροι οι οποίοι δεν αντιστοιχούν στις λέξεις της στήλης Α:

18725

A	B
1. magnifici	i. Εμπρόθετος προσδιορισμός της αυτοπάθειας
2. inter se	ii. Αφαιρετική της αιτίας
3. iustitia	iii. Αφαιρετική του τρόπου
4. Illis	iv. Εμπρόθετος προσδιορισμός της αλληλοπάθειας
5. dolore	v. Αφαιρετική της αναφοράς
	vi. Έμμεσο αντικείμενο στο aperit
	vii. Κατηγορούμενο στο Romani
	viii. Κατηγορούμενο στο erant.

(Μονάδες 10)

β) Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt.

Να τραπεί η περίοδος από την ενεργητική σύνταξη στην παθητική (μονάδες 7) και να δικαιολογηθεί ο τύπος του ποιητικού αιτίου (μονάδες 3).

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθηνάμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

18725-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. α) Στους αρχαίους Ρωμαίους υπήρχε πάρα πολύ μεγάλη ομόνοια, αλλά ελάχιστη πλεονεξία. Οι Ρωμαίοι στην λατρεία των θεών ήταν μεγαλόπρεποι/γενναιόδωροι, αλλά στην ιδιωτική (τους) ζωή ήταν οικονόμοι/φειδωλοί. (Συν)αγωνίζονταν μεταξύ τους για τη δικαιοσύνη και φρόντιζαν την πατρίδα. Στον πόλεμο τους κινδύνους απωθούσαν/απομάκρυναν με τόλμη και ετοίμαζαν/ αποκτούσαν φιλίες/συμμαχίες με ευεργεσίες. Οι εκλεγμένοι (Οι Συγκλητικοί) φρόντιζαν για την πατρίδα. Σ' αυτούς το σώμα ήταν αδύναμο από τα χρόνια, αλλά το πνεύμα ήταν δυνατό/ρωμαλέο εξαιτίας της σοφίας/χάρη στη σοφία.

β) Ο σύζυγος και ο πατέρας και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτήν περίλυπη. Σε εκείνους η γυναίκα με δάκρυα αποκαλύπτει την αδικία και αυτοκτονεί με μαχαίρι. Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) το μαχαίρι από το τραύμα με μεγάλο πόνο/μεγάλη οδύνη και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα.

B. 2.

minima→ i. μινιατούρα

domi→ii. Δωμάτιο

pericula→ii. Πειρατής

vulnere→i. ουλή

punire→ii. Ποινή

B. 6.α)

1. magnifici→ vii. Κατηγορούμενο στο Romani

2. inter se→iv. Εμπρόθετος προσδιορισμός της αλληλοπάθειας

3. iustitia→v. Αφαιρετική της αναφοράς

4. Illis→vi. Έμμεσο αντικείμενο στο aperit

5. dolore→iii. Αφαιρετική του τρόπου

6.β)

Ea maesta invenitur a marito et patre et Iunio Bruto.

Τα ποιητικά αίτια a marito et patre et Iunio Bruto εκφέρονται εμπρόθετα με a(b)+αφαιρετική, γιατί είναι έμψυχα.

20129

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ, ΜΑΘΗΜΑ ΧΥ

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini, laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit.

β) Germanorum vita omnis in venationibus atque in studiis rei militaris consistit. Germani non student agriculturae; lacte, caseo et carne nutriuntur. Locis frigidissimis pelles solum habent et in fluminibus lavantur. Cum civitas bellum gerit, magistratus creantur cum vitae necisque potestate.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα παραπάνω αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B. 2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης A μια από τις τρεις νεοελληνικές λέξεις της στήλης B με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

A	B
regum	διάρρηξη ρηγόπουλο ρίγος
modo	μοντέλο μοτίβο μοτοσυκλέτα
frigidissimis	φρίκη φροντίδα

20129

	ρίγος
pelles	πέλμα πελάτης ανάπλαση
lavantur	λήψη λουτρόπολη λαβράκι

Μονάδες 10

B. 6. α) Στα παραπάνω αποσπάσματα να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε συντακτικά πέντε (5) ονοματικούς ετερόπτωτους προσδιορισμούς. Να καταγράψετε, επίσης, τους όρους στους οποίους αναφέρονται.

(μονάδες 10)

β) «Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte»: να εντοπίσετε τη δευτερεύουσα πρόταση (μονάδες 2) και να αναγνωρίσετε το είδος (μονάδες 2) και τον συντακτικό της ρόλο (μονάδες 2). Να σχολιάσετε τον σύνδεσμο με τον οποίο εισάγεται (μονάδες 2) καθώς και την εκφορά της (μονάδες 2).

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

20129-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. α) Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, ο έβδομος και τελευταίος από τους βασιλείς, χάνει την εξουσία (του) με αυτό τον τρόπο. Ο γιος του, Σέξτος Ταρκύνιος, προσβάλλει την αγνότητα (τιμή) της Λουκρητίας, της συζύγου (γυναίκας) του Κολλατίνου. Ο σύζυγος (ο άντρας της) και ο πατέρας (της) και ο Ιούνιος Βρούτος τη βρίσκουν αυτήν περίλυπη. Σε εκείνους η γυναίκα αποκαλύπτει με δάκρυα την προσβολή και αυτοκτονεί (σκοτώνεται) με ένα μαχαίρι.

β) Όλη η ζωή των Γερμανών συνίσταται (περιορίζεται) στο κυνήγι και στη σπουδή των στρατιωτικών πραγμάτων (στις στρατιωτικές ασχολίες). Οι Γερμανοί δεν ασχολούνται με τη γεωργία: τρέφονται με γάλα, τυρί και κρέας. Σε τόπους πάρα πολύ παγωμένους (Αν και ζουν σε περιοχές φοβερά παγωμένες) έχουν (φορούν) μόνο δέρματα και πλένονται στα ποτάμια. Όταν (κάθε φορά που) η πολιτεία (η χώρα τους) διεξάγει (κάνει) πόλεμο, εκλέγονται άρχοντες με εξουσία ζωής και θανάτου.

B. 2.

regum → ρηγόπουλο

modo → μοντέλο

frigidissimis → ρίγος

pelles → πέλημα

lavantur → λουτρόπολη

B. 6. α) Οι μαθήτριες/τές μπορούν να αναφέρουν πέντε (5) από τους παρακάτω ονοματικούς ετερόπτωτους επιρρηματικούς προσδιορισμούς:

regum → γενική διαιρετική στα septimus, ultimus

eius → γενική κτητική στο filius

Lucretiae → γενική κτητική (ή υποκειμενική) στο pudicitiam

Collatini → γενική κτητική στο uxoris

Germanorum → γενική υποκειμενική στο vita

20129-Λύση

rei → γενική αντικειμενική στο studiis

vitae necis(que) → γενικές αντικειμενικές στο potestate. Συνδέονται μεταξύ τους με τον συμπλεκτικό σύνδεσμο (εγκλιτική λέξη) que

β) «Cum civitas bellum gerit»: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στην κύρια που ακολουθεί, με ρήμα το creantur. Εισάγεται με τον χρονικό επαναληπτικό σύνδεσμο cum και εκφέρεται με οριστική. Εκφράζει επανάληψη.

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΙΙ, ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ**ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) Aenēas filius Anchīsaē est. Patria Aenēae Troia est. Graeci Troiam oppugnant et dolo expugnant. Aenēas cum Anchīsā, cum nato et cum sociis ad Italiam navigat. Sed venti pontum turbant et Aenēan in Africam portant.

β) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatīni laedit. Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punīre parat.

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να εντοπίσετε ποια νεοελληνική λέξη από το ζεύγος των λέξεων που σας δίνεται στη στήλη Β΄ έχει ετυμολογική συγγένεια με καθεμιά από τις λατινικές λέξεις της στήλης Α΄.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. oppugnant	i. πυγμαχία ii. πυξίδα
2. sociis	i. σοβαροφάνεια ii. σοσιαλδημοκρατία
3. turbant	i. τουρμπίνα ii. τουλίπα
4. septimus	i. εφάπτομαι ii. έπταθλο
5. modo	i. παλαίμαχος ii. παλιομοδίτικος

Μονάδες 10

B.6.α.) Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ με τη συντακτική τους λειτουργία στη στήλη Β΄. Πέντε στοιχεία στη στήλη Β΄ περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. dolo	i. γενική κτητική στις λέξεις septimus & ultimus.

21006

2. cum nato	ii. αφαιρετική οργανική του οργάνου στο ρήμα interficit.
3. in Africam	iii. γενική διαιρετική στις λέξεις septimus & ultimus.
4. regum	iv. αφαιρετική οργανική του τρόπου στο ρήμα expugnans.
5. cultro	v. εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης/κατεύθυνσης σε τόπο στο ρήμα portant.
	vi. αφαιρετική οργανική του μέσου στο ρήμα interficit.
	vii. εμπρόθετος προσδιορισμός της κοινωνίας στο ρήμα navigat.
	viii. αφαιρετική οργανική του μέσου στο ρήμα expugnans.
	ix. εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο στο ρήμα portant.
	x. εμπρόθετος προσδιορισμός της συνοδείας στο ρήμα navigat.

(μονάδες 10)

β) «Graeci Troiam oppugnant» και «Sed venti pontum turbant»: Να μετατρέψετε τις παραπάνω προτάσεις στην παθητική φωνή (μονάδες 6) και να δικαιολογήσετε σε κάθε περίπτωση την εκφορά του ποιητικού αιτίου (μονάδες 4).

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (μονάδες 10)

Μονάδες 20

21006-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Α.α) Ο Αινείας είναι γιος του Αγχίση. Πατρίδα του Αινεία είναι η Τροία. Οι Έλληνες πολιορκούν την Τροία και (την) κυριεύουν με δόλο. Ο Αινείας μαζί με τον Αγχίση, μαζί με το γιο (του) και με τους συντρόφους (του) πλέει προς την Ιταλία. Αλλά οι άνεμοι τaráσσουν τη θάλασσα και (μετα)φέρουν τον Αινεία στην Αφρική.

β) Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες (ή βασιλείς), με αυτόν τον τρόπο χάνει την εξουσία. Ο γιος του, Σέξτος Ταρκύνιος, προσβάλλει την τιμή/αγνότητα της Λουκρητίας, συζύγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγος και ο πατέρας και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτήν περίλυπη. Σε εκείνους η γυναίκα με δάκρυα αποκαλύπτει την αδικία και σκοτώνει με μαχαίρι τον εαυτό της/αυτοκτονεί. Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) από το τραύμα με μεγάλο πόνο/ μεγάλη οδύνη το μαχαίρι και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα.

- B.2. 1. oppugnant → i. πυγμαχία
2. sociis → ii. σοσιαλδημοκρατία
3. turbant → i. τουρμπίνα
4. septimus → ii. έπταθλο
5. modo → ii. παλιομοδίτικος

B.6.α.)

1. dolo → iv. αφαιρετική οργανική του τρόπου στο ρήμα expugnant.
2. cum nato → x. εμπρόθετος προσδιορισμός της συνοδείας στο ρήμα navigat.
3. in Africam → v. εμπρόθετος προσδιορισμός της κίνησης/κατεύθυνσης σε τόπο στο ρήμα portant.
4. regum → iii. γενική διαιρετική στις λέξεις septimus & ultimus.
5. cultro → ii. αφαιρετική οργανική του οργάνου στο ρήμα interficit.

β) Μετατροπή στην παθητική φωνή της φράσης: «Graeci Troiam oppugnant»

→ Troia oppugnatur a Graecis.

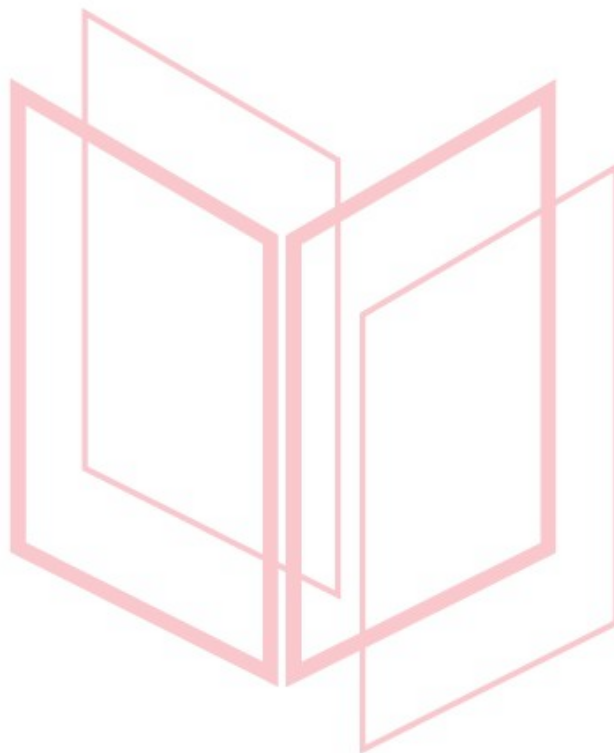
Μετατροπή στην παθητική φωνή της φράσης: «Sed venti pontum turbant»:

→ Sed pontus turbatur ventis.

21006-Λύση

Στην περίπτωση της φράσης «Troia oppugnatur a Graecis», το ποιητικό αίτιο (a Graecis) εκφέρεται εμπρόθετα, διότι είναι έμψυχο, με την πρόθεση a + αφαιρετική. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με a, γιατί η λέξη Graecis ξεκινά από σύμφωνο.

Αντιθέτως, στη φράση «Sed pontus turbatur ventis» το ποιητικό αίτιο (ventis) εκφέρεται με απρόθετη αφαιρετική, διότι είναι άψυχο.

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ VII, ΜΑΘΗΜΑ IX

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Caesar propter frumenti inopiam legiōnes in hibernis multis conlocat. Ex quibus quattuor in Nervii hiemāre iubet et tribus imperat in Belgis remanēre. Legātos omnes frumentum in castra importāre iubet. Milites his verbis admonet: «Hostes adventāre audio; speculatores nostri eos prope esse nuntiant. Vim hostium cavēre debetis;

β) Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Rōmānus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatīnum, deligere constituit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα δοθέντα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δύο λέξεις της νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη Β, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1.hibernis	i.εκχιονιστικός ii.εύσχημος
2.verbis	i.ρήση ii.βορράς
3.vulnere	i.ουλή ii.ολικός
4. dolore	i.δουλικός ii.δόλος
5. imperium	i.ιμπεριαλιστικός ii.έμπυρος

Μονάδες 10

B.6.α) Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο, ανάλογα με το αν οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές ή λανθασμένες:

21053

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1.hiemale: ειδικό απαρέμφατο, έμμεσο αντικείμενο του iubet		
2.tribus: άμεσο αντικείμενο του imperat		
3.in Belgis: εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο στο remanere		
4.frumentum: αντικείμενο του importare		
5.verbis:αφαιρετική του τρόπου στο admonet		
6.prope: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο esse		
7.ex vulnere: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου που δηλώνει απομάκρυνση στο extrahit		
8.Tarquinius: έμμεσο αντικείμενο (σε δοτική) στο adimit		
9.liber: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο populus μέσω του constituit		
10.Romanus: κατηγορηματικός προσδιορισμός στο populus		

(Μονάδες 10)

B.6.β) Να μετατρέψετε τις περιόδους από την ενεργητική σύνταξη στην παθητική (μονάδες 6) και να αιτιολογήσετε τη μορφή του ποιητικού αιτίου (μονάδες 4).

I. Caesar propter frumenti inopiam legiōnes in hibernis multis conlocat.
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
II. (Brutus) populum concitat.

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

21053-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. α) Λόγω της έλλειψης δημητριακών/σταριού ο Καίσαρας εγκαθιστά τις λεγεώνες (του) σε πολλά χειμερινά στρατόπεδα. Από αυτές διατάζει τέσσερις να ξεχειμωνιάσουν στη χώρα των Νερβίων και (άλλες) τρεις διατάζει να παραμείνουν στη χώρα των Βέλγων. Διατάζει/δίνει εντολή σε όλους τους διοικητές των λεγεώνων να μεταφέρουν στάρι μέσα στα στρατόπεδά τους. Συμβουλεύει τους στρατιώτες του με αυτά/ τα παρακάτω λόγια: «Πληροφορούμαι ότι οι εχθροί πλησιάζουν· οι κατάσκοποί μας/ ανιχνευτές μας αναγγέλλουν ότι αυτοί/ οι εχθροί βρίσκονται κοντά. Πρέπει να φυλάγεστε από τη δύναμη/την ορμή των εχθρών.

β) Η γυναίκα με δάκρυα τους αποκαλύπτει την αδικία/προσβολή και με μαχαίρι αυτοκτονεί/σκοτώνεται. Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) το μαχαίρι από την πληγή/ τραύμα με μεγάλο πόνο (με βαθιά οδύνη) κι ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα/ την εγκληματική πράξη. Ξεσηκώνει το λαό κι αφαιρεί την εξουσία από τον Ταρκύνιο. Ελεύθερος πια ο ρωμαϊκός λαός αποφασίζει να εκλέξει δύο υπάτους, τον Ιούνιο Βρούτο και τον Ταρκύνιο Κολλατίνο.

B.2. 1 -i

2-i

3-i

4-ii

5-i

B.6.α)

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1.hiemale: ειδικό απαρέμφατο, έμμεσο αντικείμενο του iubet		X
2.tribus: άμεσο αντικείμενο του imperat		X
3.in Belgis: εμπρόθετος προσδιορισμός της στάσης σε τόπο στο remanere	X	
4.frumentum: αντικείμενο του importare	X	
5.verbis:αφαιρετική του τρόπου στο admonet	X	

21053-Λύση

6. prope: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο esse X

7. ex vulnere: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου που δηλώνει απομάκρυνση στο extrahit X

8. Tarquinio: έμμεσο αντικείμενο (σε δοτική) στο adimit X

9. liber: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο populus μέσω του constituit X

10. Romanus: κατηγορηματικός προσδιορισμός στο populus X

B.6.β) I. Legiōnes a Caesare propter frumenti inopiam in hibernis multis conlocantur.

II. Populus (a Bruto) concitatur.

Το ποιητικό αίτιο δηλώνεται εμπρόθετα (a + αφαιρετική πτώση) και στις δυο προτάσεις διότι αφορά σε όνομα που φανερώνει πρόσωπο.

αθημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ VI, ΜΑΘΗΜΑ IX, ΜΑΘΗΜΑ XV

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) In eā civitāte, quam leges continent, boni viri libenter leges servant. Lex enim est fundamentum libertātis, fons aequitātis.

β) Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Rōmānus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinius Collatīnum, deligere constituit.

γ) Equestribus proeliis saepe ex equis desiliunt ac pedibus proeliantur: ephippiōrum usus res turpis et iners habētur. Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt quod eā rē, ut arbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να βρείτε με ποια λατινική λέξη των κειμένων που σας δόθηκαν έχουν ετυμολογική συγγένεια οι παρακάτω νεοελληνικές λέξεις: τηλεόραση, ουλή, μεγαλόπνοος, ποινικολόγος, σαλτάρισμα.

Μονάδες 10

B.6.α.) Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους:

1. libenter	είναι στο
2. aequitātis	είναι στο
3. dolōre	είναι στο
4. Equestribus	είναι στο
5. a mercatoribus	είναι στο

(μονάδες 10)

β) «In eā civitāte [...] boni viri libenter leges servant» και «Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit»: στις παραπάνω κύριες προτάσεις να μετατρέψετε τα ρήματα σε απαρέμφατα, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές στα υποκείμενά τους, ξεκινώντας για την πρώτη πρόταση με τη φράση «Cicero dicit» (μονάδες 6) και για τη δεύτερη με τη φράση «Homines narrant» (μονάδες 4).

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

21059-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Α.α) Σε αυτήν την πολιτεία, την οποία συγκρατούν/στεριώνουν οι νόμοι, οι καλοί άνδρες (πολίτες) πρόθυμα τηρούν τους νόμους. Γιατί ο νόμος είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, η πηγή της δικαιοσύνης.

β) Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) το μαχαίρι από το τραύμα με μεγάλο πόνο/μεγάλη οδύνη και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα. Ξεσηκώνει τον λαό και αφαιρεί την εξουσία από τον Ταρκύνιο. Ελεύθερος πια ο ρωμαϊκός λαός αποφασίζει να εκλέξει δυο υπάτους, τον Ιούνιο Βρούτο και τον Ταρκύνιο Κολλατίνο.

γ) Στις υπομαχίες συχνά πηδούν κάτω από τα άλογά τους και πολεμούν πεζοί: η χρήση των σελών θεωρείται πράγμα αισχρό και μαλθακό. Δεν επιτρέπουν να εισάγεται σ' αυτούς (στη χώρα τους) κρασί από τους εμπόρους, γιατί από αυτό το πράγμα, όπως πιστεύουν, οι άντρες γίνονται μαλθακοί κι εκθηλώνονται.

Β.2. τηλεόραση → *servant*
ουλή → *vulnere*
μεγαλόπνοος → *magno*
ποινικολόγος → *punire*
σαλτάρισμα → *desiliunt*

Β.6.α.)

1. <i>libenter</i>	είναι επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ρήμα <i>servant</i> .
2. <i>aequitātis</i>	είναι γενική υποκειμενική (ετερόπτωτος προσδιορισμός) στη λέξη <i>fons</i> .
3. <i>dolōre</i>	είναι αφαιρετική οργανική του τρόπου στο ρήμα <i>extrahit</i> .
4. <i>Equestribus</i>	είναι ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη <i>proeliis</i> .
5. <i>a mercatoribus</i>	είναι εμπρόθετος (επειδή είναι έμψυχο) προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο παθητικής φωνής απαρέμφατο <i>importari</i> .

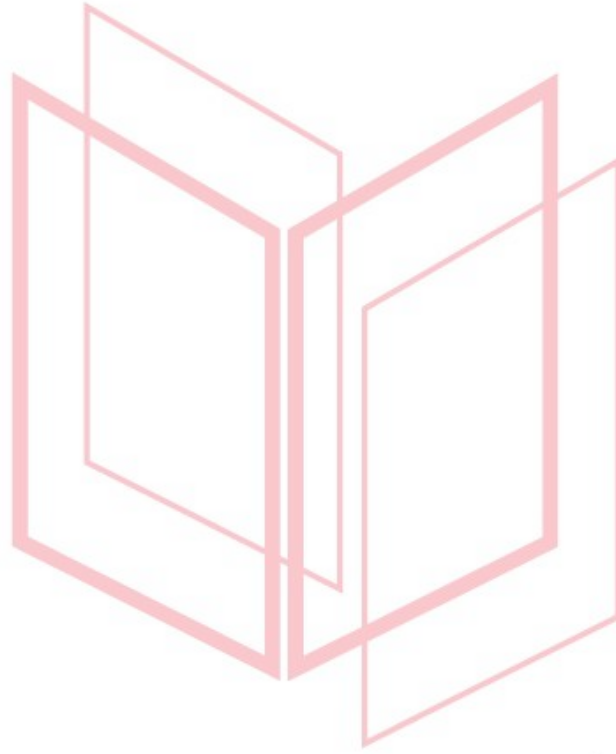
β) Μετατροπή της κύριας πρότασης «*In eā civitatē [...] boni viri libenter leges servant*» σε απαρεμφατική →

Cicero dicit in eā civitatē bonos viros libenter leges servare.

21059-Λύση

Μετατροπή της κύριας πρότασης «Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit» σε
απαρεμφατική →

Homines narrant Brutum ex vulnere dolōre magno cultrum extrahere.

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ, ΜΑΘΗΜΑ ΧΙΙ

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit.

β) Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?» «Mi pater» respondit illa «Persa periit». Perierat enim catellus eo nomine, quem puella multum amabat. Tum pater Tertiae dixit «omen accipio».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να διαγράψετε από τη στήλη Β τη λέξη που δεν συγγενεύει ετυμολογικά με τη λατινική λέξη της στήλης Α.

A	B
1. septimus	i. Σεπτέμβριος ii. Σεμινάριο iii. Επτάχρονη
2. modo	i. Μοντέλο ii. Μόδα iii. Μοναξιά
3. pater	i. πατρίδα ii. πατρικός iii. πατάτα
4. lacrimis	i. Δάκρυ ii. Λακωνικότητα iii. Δακρυσμένος
5. dedit	i. Δώρο ii. Δέμα

Μονάδες 10

B.6. Από τις δύο κάθε φορά προτεινόμενες απαντήσεις να επιλέξετε τη σωστή.

- i. imperium: αντικείμενο στο perdit ή κατηγορούμενο στο perdit
- ii. Filius: αντικείμενο στο laedit ή υποκείμενο στο laedit
- iii. uxōris: επιθετικός προσδιορισμός στο Collatīni ή παράθεση στο Lucretīae
- iv. Illis: έμμεσο αντικείμενο στο aperit ή δοτική προσωπική στο aperit
- v. se: υποκείμενο στο interficit ή αντικείμενο στο interficit
- vi. esse: ειδικό απαρέμφατο ή τελικό απαρέμφατο
- vii. tristis: κατηγορούμενο στο tu ή κατηγορούμενο στο es
- viii. Mi: επιθετικός προσδιορισμός στο pater ή κλητική προσφώνηση
- ix. catellus: κατηγορούμενο στο Perierat ή υποκείμενο στο Perierat
- x. Tum: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει χρόνο ή επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τόπο

Μονάδες 20

αθηνάϊνίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

21125-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Α. α) Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, ο έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες, χάνει την εξουσία (του) με αυτόν τον τρόπο. Ο γιος του, Σέξτος Ταρκύνιος, προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, της συζύγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγός/άντρας (της) και ο πατέρας (της) και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτή περίλυπη. Η γυναίκα αποκαλύπτει σε εκείνους την προσβολή/αδικία με δάκρυα και αυτοκτονεί/σκοτώνεται με ένα μαχαίρι.

β) Ο πατέρας έδωσε στην κόρη (ένα) φιλή αλλά παρατήρησε ότι αυτή ήταν λιγάκι θλιμμένη. «Τι συμβαίνει» ρώτησε «Τέρτιά μου; Γιατί είσαι λυπημένη; Τι σου συνέβη;» Είχε πεθάνει πράγματι (ένα) σκυλάκι με αυτό το όνομα, που/το οποίο η κοπέλα αγαπούσε πολύ. Τότε ο πατέρας είπε στην Τέρτια: «Δέχομαι τον οινώ».

B.2.

A	B
1. septimus	i. Σεπτέμβριος ii. Σεμινάριο iii. Επτάχρονη
2. modo	i. Μοντέλο ii. Μόδα iii. Μοναξιά
3. pater	i. πατρίδα ii. πατρικός iii. πατάτα
4. lacrimis	i. Δάκρυ ii. Λακωνικότητα iii. Δακρυσμένος
5. dedit	i. Δώρο ii. Δέμα iii. Δίνω

21125-Λύση

B.6.

- i. imperium: αντικείμενο στο perdit
- ii. Filius: υποκείμενο στο laedit
- iii. uxōris: παράθεση στο Lucrētiae
- iv. Illis: έμμεσο αντικείμενο στο aperit
- v. se: αντικείμενο στο interficit
- vi. esse: ειδικό απαρέμφατο
- vii. tristis: κατηγορούμενο στο tu
- viii. catellus: υποκείμενο στο Perierat
- ix. Mi: επιθετικός προσδιορισμός στο pater
- x. Tum: επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει χρόνο

αθηνάϊκή

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ V, ΜΑΘΗΜΑ IX**ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) Silius Italicus, poëta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat.

β) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatīni laedit. Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punīre parat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να επιλέξετε από τη στήλη Β τη λέξη που συγγενεύει ετυμολογικά με τη λατινική λέξη της στήλης Α.

A	B
1. epicus	i. ιππικός ii. επικολυρικός
2. septendecim	i. δεκάχρονος ii. σεντόνι
3. tenēbat	i. τανάλια ii. τέλος
4. modo	i. μουντός ii. μοντελισμός
5. femina	i. φορά ii. φεμινίστρια

Μονάδες 10

B.6. α) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τα Αντικείμενα των Ρημάτων που δίνονται:

ΡΗΜΑΤΑ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
--------	-------------

21126

1. possidēbat	
2. perdit	
3. laedit	
4. inveniunt	
5. aperit	

(Μονάδες 10)

β) Η αυτοπάθεια στα Λατινικά εκφράζεται είτε με την κτητική αντωνυμία *suus-a-um* είτε με την προσωπική *se*. Η κτήση χωρίς αυτοπάθεια στο γ' πρόσωπο εκφράζεται με τις πλάγιες πτώσεις της αντωνυμίας *is, ea, id*.

Να εντοπίσετε στα παραπάνω αποσπάσματα τρεις περιπτώσεις αυτοπάθειας και δύο περιπτώσεις κτήσης χωρίς αυτοπάθεια.

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

21126-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Α. α) Ο Σίλιος Ιταλικός, ο επικός ποιητής, ήταν ένδοξος/δοξασμένος άνδρας. Τα 17 (δεκαεπτά) βιβλία του για τον δεύτερο Καρχηδονιακό πόλεμο είναι όμορφα. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του παρέμενε/έμενε μόνιμα στην Καμπανία. Σε εκείνους τους τόπους/στα μέρη εκείνα κατείχε πολλούς αγρούς.

β) Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, ο έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες, χάνει την εξουσία μ' αυτό (τούτο) τον τρόπο. Ο γιος του, Σέξτος Ταρκύνιος, προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, γυναίκας/συζύγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγος και ο πατέρας και ο Ιούνιος Βρούτος την βρίσκουν περίλυπη. Η γυναίκα με δάκρυα αποκαλύπτει σ' εκείνους την αδικία /προσβολή και αυτοκτονεί με μαχαίρι. Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) το μαχαίρι από το τραύμα/πληγή με μεγάλο πόνο και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα.

B.2.

1 – ii

2 – i

3 – i

4 – ii

5 – ii

B.6.α)

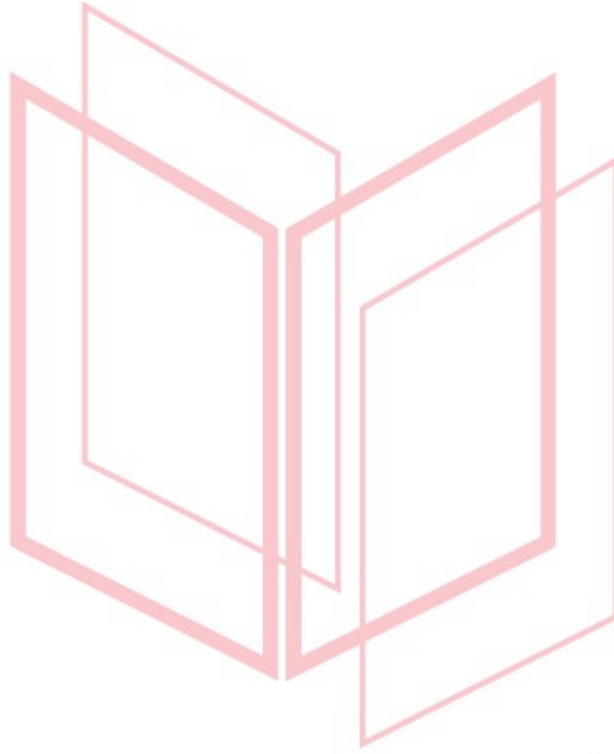
ΡΗΜΑΤΑ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
1. possidēbat	agros
2. perdit	imperium
3. laedit	pudicitiam
4. inveniunt	eam
5. aperit	iniuriam (άμεσο), Illis (έμμεσο)

β)

21126-Λύση

vitae suae, se tenēbat, se interficit: αυτοπάθεια

libri eius, Filius eius: κτήση χωρίς αυτοπάθεια

αθημπινίση

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ V, ΜΑΘΗΜΑ IX**ΚΕΙΜΕΝΟ**

α) Silius Italicus, poëta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat.

β) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxōris Collatīni laedit. Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punire parat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να εντοπίσετε ποια νεοελληνική λέξη από το ζεύγος των λέξεων που σας δίνεται στη στήλη Β΄ έχει ετυμολογική συγγένεια με καθεμιά από τις λατινικές λέξεις της στήλης Α΄.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. multos	i. μαλλιαρός ii. μάλιστα
2. agros	i. αγρανάπαυση ii. καλλιέργεια
3. septimus	i. εβδομάδα ii. εφαλτήριο
4. modo	i. μαντινάδα ii. μοντελισμός
5. vulnere	i. ολίσθημα ii. ουλή

Μονάδες 10

B.6.α) Και στα δύο κείμενα να εντοπίσετε πέντε εμπρόθετους επιρρηματικούς προσδιορισμούς και να τους καταγράψετε στον ακόλουθο πίνακα.

21344

Εμπρόθετος προσδιορισμός	Επιρρηματική σχέση που δηλώνεται	Όρος στον οποίο αναφέρεται
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

(Μονάδες 10)

β) Να μετατρέψετε τη σύνταξη των παρακάτω περιόδου λόγου σε παθητική (υποκείμενα: μονάδες 2, κατηγορούμενο: μονάδες 2, ποιητικά αίτια: μονάδες 4, ρήματα: μονάδες 2).

Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt.

Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit.

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθηνάϊσιν

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

21344-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

α) Ο Σίλιος Ιταλικός, ο επικός ποιητής, ήταν ένδοξος άντρας. Τα δεκαεπτά βιβλία του για τον δεύτερο Καρχηδονιακό πόλεμο είναι όμορφα. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του παρέμενε/έμενε μόνιμα στην Καμπανία. Σ' εκείνους τους τόπους (Στα μέρη εκείνα) κατείχε (είχε στην κατοχή του) πολλούς αγρούς. Ο Σίλιος είχε ευαίσθητη/τρυφερή ψυχή.

β) Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, ο έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες, χάνει την εξουσία μ' αυτό (τούτο) τον τρόπο. Ο γιος του, Σέξτος Ταρκύνιος, προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, γυναίκας/συζύγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγος και ο πατέρας και ο Ιούνιος Βρούτος την/αυτήν βρίσκουν περίλυπη. Η γυναίκα με δάκρυα αποκαλύπτει σ' εκείνους την αδικία (προσβολή) και αυτοκτονεί (σκοτώνεται) με μαχαίρι. Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) το μαχαίρι από το τραύμα (πληγή) με μεγάλο πόνο (βαθιά οδύνη) και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα (την εγκληματική πράξη).

B.2.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
1. multos	ii. μάλιστα
2. agros	i. αγρανάπαυση
3. septimus	i. εβδομάδα
4. modo	ii. μοντελισμός
5. vulnere	ii. ουλή

B.6.α)

Εμπρόθετος προσδιορισμός	Επιρρηματική σχέση που δηλώνεται	Όρος στον οποίο αναφέρεται
de bello	εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της αναφοράς	στο libri
in Campaniā	εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός στάσης σε τόπο	στο ρήμα tenebat

21344-Λύση

in locis	εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός στάση σε τόπο	στο ρήμα possidebat
cum lacrimis	εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου	στο ρήμα aperit
ex vulnere	εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της απομάκρυνσης	στο ρήμα extrahit

β) Ea maesta a marito et a patre et ab Iunio Bruto invenitur.

Στην α' πρόταση (Maritus... inveniunt) το αντικείμενο eam γίνεται υποκείμενο, το κατηγορούμενο (maestam) του αντικειμένου θα γίνει κατηγορούμενο του υποκειμένου, τα υποκείμενα maritus, pater, Iunius Brutus θα γίνουν ποιητικά αίτια, που θα εκφέρονται εμπρόθετα, γιατί είναι έμψυχα, το ρήμα θα τεθεί σε γ' ενικό πρόσωπο (invenitur).

Iniuria illis a feminā cum lacrimis aperitur.

Στην β' πρόταση (Illis...aperit) το άμεσο αντικείμενο (iniuriam) γίνεται υποκείμενο, το illis ως έμμεσο αντικείμενο παραμένει ως έχει, το υποκείμενο (femina) γίνεται ποιητικό αίτιο που εκφέρεται εμπρόθετα, γιατί είναι έμψυχο (a feminā), το ρήμα τίθεται στην παθητική φωνή σε γ' ενικό πρόσωπο (aperitur).

ΜΑΘΗΜΑ V, ΜΑΘΗΜΑ IX**ΚΕΙΜΕΝΑ**

α) Silius Italicus, poëta epicus, vir clarus erat. XVII (septendecim) libri eius de bello Punico secundo pulchri sunt. Ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenēbat. Multos in illis locis agros possidēbat.

β) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatīni laedit. Marītus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punire parat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.1. Να επιλέξετε τη σωστή ή τις σωστές απαντήσεις για κάθε ερώτηση:

α. Πού οφείλεται η συγγένεια της Λατινικής με την Ελληνική Γλώσσα; (3 σωστές απαντήσεις, 6 μονάδες)

- i. Στην κατάκτηση της Ρώμης από τους Έλληνες
- ii. Στην κοινή καταγωγή από την ινδοευρωπαϊκή γλωσσική οικογένεια
- iii. Στην κατάκτηση της ελληνικής Ανατολής από τους Ρωμαίους
- iv. Στον ρωμαϊκό αποικισμό
- v. Στα πολιτιστικά και γλωσσικά δάνεια του ελληνικού αποικισμού στην κεντρική και κάτω Ιταλία, από τη Νεάπολη και την Κύμη μέχρι τη Σικελία

β. Η σχέση του ρωμαίου λογοτέχνη με το ελληνικό πρότυπο είναι imitatio και aemulatio.

Τι σημαίνουν οι δύο όροι; (1 σωστή απάντηση, 2 μονάδες)

- i. Πιστή αντιγραφή ελληνικών προτύπων
- ii. Δημιουργική πρόσληψη των ελληνικών προτύπων και ανταγωνισμός
- iii. Απομάκρυνση από τα ελληνικά πρότυπα

γ. Ποιο είναι το πρώτο λογοτεχνικό είδος που ωριμάζει στη ρωμαϊκή λογοτεχνία; (1 σωστή απάντηση, 2 μονάδες)

- i. Το έπος
- ii. Η τραγωδία
- iii. Η κωμωδία

B.2. Να επιλέξετε από τη στήλη Β τη λέξη που συγγενεύει ετυμολογικά με τη λατινική λέξη της στήλης Α.

A	B
1. epicus	i. ιππικός ii. επικολυρικός
2. septendecim	i. δεκάχρονος ii. σεντόνι
3. tenēbat	i. τανάλια ii. τέλος
4. modo	i. μουντός ii. μοντελισμός
5. femina	i. φορά ii. φεμινίστρια

Μονάδες 10

B.3. Ποια από τις λατινικές φράσεις αντιστοιχεί στο παρακάτω νεοελληνικό κείμενο ;

«Μετά από αυτό το θερμό επεισόδιο οι διπλωματικές σχέσεις των δύο χωρών διακόπηκαν και απαγορεύτηκε η προγραμματισμένη επίσκεψη του αξιωματούχου, διότι θεωρήθηκε ανεπιθύμητο πρόσωπο».

- i. urbi et orbi
- ii. a posteriori
- iii. persona non grata
- iv. tabula rasa
- v. de facto

Μονάδες 10

B.4. Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α' στήλης με τη γραμματική τους αναγνώριση στη Β' στήλη. Για τον ακριβέστερο εντοπισμό του γραμματικού τύπου που ζητείται, λάβετε υπόψη σας, όπου το κρίνετε αναγκαίο, τη συντακτική του θέση στο εξεταζόμενο κείμενο. Στη Β' στήλη δύο χαρακτηρισμοί περισσεύουν.

21468

A'	B'
1. poëta	i. γενική πληθυντικού ουσιαστικού γ' κλίσης
2. libri	ii. ονομαστική ενικού ουσιαστικού γ' κλίσης
3. Campaniā	iii. ονομαστική ενικού ουσιαστικού α' κλίσης
4. illis	iv. Ονομαστική πληθυντικού ουσιαστικού α' κλίσης
5. locis	v. αιτιατική ενικού ουσιαστικού β' κλίσης
6. regum	vi. αιτιατική πληθυντικού ουσιαστικού γ' κλίσης
7. imperium	vii. ονομαστική πληθυντικού ουσιαστικού β' κλίσης
8. uxōris	viii. αφαιρετική πληθυντικού ουσιαστικού β' κλίσης
9. pater	ix. αφαιρετική πληθυντικού αντωνυμίας
10. eam	x. γενική ενικού ουσιαστικού γ' κλίσης
	xi. αφαιρετική ενικού ουσιαστικού α' κλίσης
	xii. αιτιατική ενικού αντωνυμίας

Μονάδες 15

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

B.5. Αφού επιλέξετε από τη στήλη Β' τη γραμματική αναγνώριση που αντιστοιχεί στο ρήμα της στήλης Α', να συμπληρώσετε τον γραμματικό τύπο που ζητείται στη στήλη Γ'.

A'	B'	Γ'
a. tenēbat	i. γ ενικό οριστικής ενεστώτα ρήματος γ συζυγίας	β ενικό οριστικής παρακειμένου

21468

b. perdit	ii. γ πληθυντικό οριστικής ενεστώτα ρήματος δ συζυγίας	α ενικό οριστικής παρατατικού
c. inveniunt	iii. γ ενικό οριστικής παρατατικού ρήματος β συζυγίας	ίδιο πρόσωπο οριστικής μέλλοντα
d. aperit	iv. γ ενικό οριστικής ενεστώτα ρήματος α συζυγίας	Απαρέμφατο ενεστώτα
e. parat	v. γ ενικό οριστικής ενεστώτα δ συζυγίας	α πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού

Μονάδες 15

B.6. α) Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τα Αντικείμενα των Ρημάτων που δίνονται:

ΡΗΜΑΤΑ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
1. possidēbat	
2. perdit	
3. laedit	
4. inveniunt	
5. aperit	

(Μονάδες 10)

β) Η αυτοπάθεια στα Λατινικά εκφράζεται είτε με την κτητική αντωνυμία *suus-a-um* είτε με την προσωπική *se*. Η κτήση χωρίς αυτοπάθεια στο γ' πρόσωπο εκφράζεται με τις πλάγιες πτώσεις της αντωνυμίας *is, ea, id*.

Να εντοπίσετε στα παραπάνω αποσπάσματα τρεις περιπτώσεις αυτοπάθειας και δύο περιπτώσεις κτήσης χωρίς αυτοπάθεια.

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

21468-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A. α) Ο Σίλιος Ιταλικός, ο επικός ποιητής, ήταν ένδοξος/δοξασμένος άνδρας. Τα 17 (δεκαεπτά) βιβλία του για τον δεύτερο Καρχηδονιακό πόλεμο είναι όμορφα. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του παρέμενε/έμενε μόνιμα στην Καμπανία. Σε εκείνους τους τόπους/στα μέρη εκείνα κατείχε πολλούς αγρούς.

β) Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, ο έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες, χάνει την εξουσία μ' αυτό (τούτο) τον τρόπο. Ο γιος του, Σέξτος Ταρκύνιος, προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, γυναίκας/συζύγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγος και ο πατέρας και ο Ιούνιος Βρούτος την βρίσκουν/βρίσκουν αυτή περίλυπη. Η γυναίκα με δάκρυα αποκαλύπτει σ' εκείνους την αδικία/προσβολή και αυτοκτονεί με μαχαίρι. Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) το μαχαίρι από το τραύμα/πληγή με μεγάλο πόνο και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα.

B.1.

α: ii, iii, v

β: ii

γ: iii

B.2.

1 – ii

2 – i

3 – i

4 – ii

5 – ii

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

B.3.

iii. persona non grata

B.4.

1 – iii

2 – vii

αθημπινίσις

21468-Λύση

3 – xi

4 – ix

5 – viii

6 – i

7 – v

8 – x

9 – ii

10 - xii

Τα iv, vi δεν αντιστοιχούν σε τύπο της Α στήλης

B.5.

A'	B'	Γ'
a. tenēbat	iii. γ' ενικό οριστικής παρατατικού ρήματος β συζυγίας	tenuisti
b. perdit	i. γ' ενικό οριστικής ενεστώτα ρήματος γ' συζυγίας	perdebam
c. inveniunt	ii. γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα ρήματος δ' συζυγίας	invenient
d. aperit	v. γ' ενικό οριστικής ενεστώτα δ' συζυγίας	aperire
e. parat	iv. γ' ενικό οριστικής ενεστώτα α' συζυγίας	paraveramus

B.6.α)

21468-Λύση

ΡΗΜΑΤΑ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
1. possidēbat	agros
2. perdit	imperium
3. laedit	pudicitiam
4. inveniunt	eam
5. aperit	iniuriam (άμεσο), Illis (έμμεσο)

β)

vitae suae, se tenēbat, se interficit: αυτοπάθεια

libri eius, Filius eius: κτήση χωρίς αυτοπάθεια

αθημπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ, ΜΑΘΗΜΑ ΧΙΙ

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit .

β) L. Aemilio Paulo consuli iterum bellum cum Perse rege gerere obtigit. Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit. Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα δοθέντα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δύο λέξεις της νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη Β, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. modo	i. τρόπος ii. μόδα
2. perdit	i. καταδότης ii. περνώ
3. vesperum	i. εσπερινός ii. νυχτερινός
4. parvula	i. παύρος ii. μεγάλος
5. cucurrit	i. κουρδίζω ii. κουρσάρος

Μονάδες 10

B.6.α) Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο, ανάλογα με το αν οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές ή λανθασμένες:

21528

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1.regum: γενική υποκειμενική στα septimus και ultimus		
2.modò: αφαιρετική του τρόπου στο perdit		
3. uxòris: επεξήγηση στο Lucretiae		
4.maestam: κατηγορούμενο του αντικειμένου eam μέσω του inveniunt		
5.cultro: αφαιρετική του τρόπου στο interficit		
6.rege: παράθεση στο Perse.		
7.filiae: άμεσο αντικείμενο στο dedit		
8.tristiculam: κατηγορούμενο στο eam μέσω του animadvertit		
9.meae: επιθετικός προσδιορισμός στο Tertia		
10.tibi: δοτική προσωπική κτητική στο accidit		

(Μονάδες 10)

B.6.β) Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit.

Να διακρίνετε τις προτάσεις στην παραπάνω περίοδο λόγου και να τις γράψετε (μονάδες 3). Να αναγνωρίσετε το είδος της πρώτης πρότασης, να γράψετε και να δικαιολογήσετε τον σύνδεσμο εισαγωγής (μονάδες 3), την εκφορά και τη λειτουργία της (μονάδες 4).

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

21528-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A α) Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, ο έβδομος και τελευταίος απ' τους βασιλιάδες, χάνει την εξουσία (του) με αυτόν τον τρόπο. Ο γιος του Σέξτος Ταρκύνιος προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, της γυναίκας/συζύγου του Κολλατίνου. Ο άντρας/σύζυγος και ο πατέρας της και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτήν περίλυπη. Η γυναίκα τους/σε εκείνους αποκαλύπτει με δάκρυα την προσβολή/αδικία και σκοτώνεται/αυτοκτονεί με μαχαίρι.

β) Στο Λεύκιο Αιμίλιο Παύλο, που είχε εκλεγεί ύπατος/ύπατο για δεύτερη φορά, έτυχε/έλαχε να κάνει/διεξάγει πόλεμο εναντίον/με το βασιλιά Περσέα. Μόλις γύρισε σπίτι του το βραδάκι, η κορούλα του Τερτία, που τότε ήταν πάρα πολύ μικρούλα, έτρεξε στην αγκαλιά του πατέρα. Ο πατέρας έδωσε ένα φιλί στην κόρη/της τη φίλησε, αλλά παρατήρησε ότι ήταν λιγάκι στεναχωρημένη/θλιμμένη. «Τι τρέχει, Τερτία μου;» ρώτησε. «Γιατί είσαι θλιμμένη; Τι σου συνέβη;»

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης A μια από τις δύο λέξεις της νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη B, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

ΣΤΗΛΗ A	ΣΤΗΛΗ B
1.modο	ii.μόδα
2.perdit	i.καταδότης
3.vesperum	i.εσπερινός
4. parvula	i.παύρος
5.cucurrit	ii. κουρσάρος

B.6.α)

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1.regum: γενική υποκειμενική στα septimus και ultimus		X
2.modο: αφαιρετική του τρόπου στο perdit	X	
3. uxōris: επεξήγηση στο Lucretiae		X
4.maestam: κατηγορούμενο του αντικειμένου eam μέσω του inveniunt	X	
5.cultro: αφαιρετική του τρόπου στο interficit		X

21528-Λύση

6.rege: παράθεση στο Perse.	X	
7.filiae: άμεσο αντικείμενο στο dedit		X
8.tristiculam: κατηγορούμενο στο eam μέσω του animadvertit		X
9.meae: επιθετικός προσδιορισμός στο Tertia	X	
10.tibi: δοτική προσωπική κτητική στο accidit		X

B.6.β) Ut domum ad vesperum rediit = δευτερεύουσα χρονική πρόταση. Εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο ut και δηλώνει το προτερόχρονο και μάλιστα στο παρελθόν, καθώς εκφέρεται με οριστική παρακειμένου. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα της Κ.Π.(cucurrit)

filiola eius Tertia ad complexum patris cucurrit=κύρια πρόταση
quae tum erat admodum parvula= δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο
filiola

αθηνάϊσιν

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ, ΜΑΘΗΜΑ ΧΙΙ

ΚΕΙΜΕΝΟ

A. i. Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit.

ii. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?» «Mi pater» respondit illa «Persa periit». Perierat enim catellus eo nomine, quem puella multum amabat. Tum pater Tertiae dixit «omen accipio». Sic ex fortuito dicto spem praeclari triumphi animo praesumpsit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B.2. Για καθεμιά από τις παρακάτω νεοελληνικές λέξεις, να εντοπίσετε μια ετυμολογικά συγγενή τους λατινική λέξη από τα κείμενα, συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα:

Λατινικές Λέξεις	Λέξεις με ετυμολογική συγγένεια
	εβδομηκοστός
	μοντέλο
	θηλαστικό
	δάκρυ
	θριαμβευτικός

Μονάδες 10

B.6.α) Να εντοπίσετε τα υποκείμενα των ρημάτων του αποσπάσματος «Perierat... praesumpsit» του δεύτερου κειμένου, συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα:

Ρήματα	Υποκείμενα

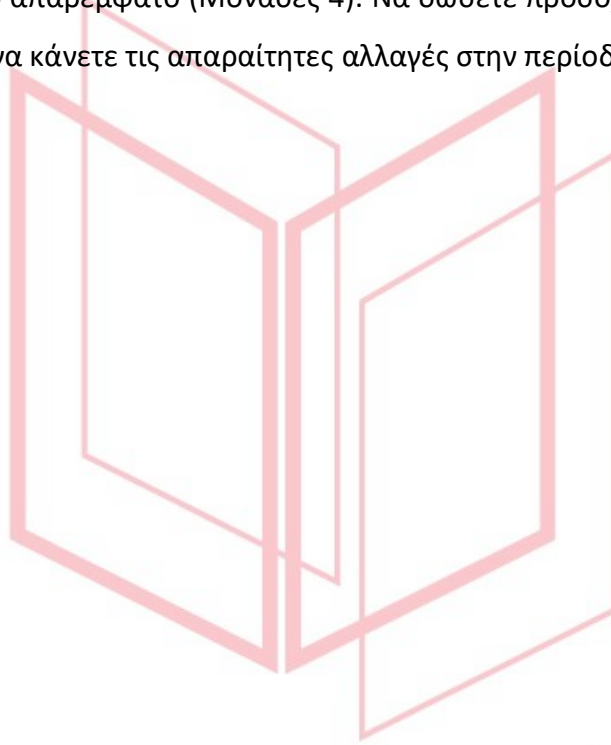
21658

Μονάδες 10

B.6. β) Tum pater Tertiae dixit «omen accipio»: να ξαναγράψετε την περίοδο, τρέποντας το ρήμα accipio σε ειδικό απαρέμφατο (Μονάδες 4). Να δώσετε προσοχή στο υποκείμενο του απαρεμφάτου (4) και να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές στην περίοδο (2).

Μονάδες 10

Μονάδες 20

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

21658-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. i. Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, ο έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες, χάνει την εξουσία (του) με αυτόν τον τρόπο. Ο γιος του, Σέξτος Ταρκύνιος, προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, της συζύγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγός/άντρας (της) και ο πατέρας (της) και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτήν περίλυπη. Η γυναίκα αποκαλύπτει σε εκείνους την προσβολή/αδικία με δάκρυα και αυτοκτονεί/σκοτώνεται με ένα μαχαίρι.

ii. «Τι είναι» είπε «Τερτία μου; Γιατί είσαι λυπημένη; Τι σου συνέβη;» «Πατέρα μου» απάντησε εκείνη «Ο Πέρσης πέθανε». Γιατί / Πράγματι είχε πεθάνει ένα σκυλάκι με αυτό το όνομα, το οποίο η κοπέλα αγαπούσε πολύ. Τότε ο πατέρας είπε στην Τερτία «Δέχομαι τον οϊωνό». Έτσι από έναν τυχαίο λόγο (ο Αιμίλιος Παύλος) προγεύτηκε στην ψυχή του/νοερά την ελπίδα ενός περιλάμπρου θριάμβου.

B.2.

Λατινικές Λέξεις	Λέξεις με ετυμολογική συγγένεια
septimus	εβδομηκοστός
modo	μοντέλο
femina	θηλαστικό
lacrimis	δάκρυ
triumphi	θριαμβευτικός

B.6. α)

Ρήματα	Υποκείμενα
perierat	catellus
amabat	puella
dixit	pater
accipio	ego (εννοείται)
praesumpsit	pater/ilie (εννοείται)

B.6. β) Tum pater Tertiae dixit se omen accipere.

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ**ΚΕΙΜΕΝΟ**

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolore magno cultrum extrahit et delictum punire parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Romanus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinius Collatinum, deligere constituit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα.

Μονάδες 20

B.1. Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση:

1. Οι ομοιότητες της Λατινικής γλώσσας με την Ελληνική οφείλονται εν μέρει και:

- i. Στην κοινή τους καταγωγή από την Ινδοευρωπαϊκή.
- ii. Στην ακμή του εμπορίου.
- iii. Στην κατάκτηση τμήματος της Κάτω Ιταλίας από τους Έλληνες.

2. Ο πρώτος άνθρωπος που οργάνωσε στη Ρώμη παραστάσεις στα Λατινικά ήταν:

- i. Ο Λίβιος Ανδρόνικος.
- ii. Ο Σενέκας.
- iii. Ο Άκκιος.

3. Το πρώτο λογοτεχνικό είδος που ακμάζει στη Ρώμη είναι:

- i. Η τραγωδία.
- ii. Η κωμωδία.
- iii. Το έπος.

4. Η λέξη «imitatio» σημαίνει:

- i. Ανταγωνισμός.
- ii. Δημιουργική πρόσληψη
- iii. Δημιουργικός διάλογος.

5. Στους ποιητές που δημιουργούν στους Αυγούστειους χρόνους δεν ανήκει ο:

- i. Πόπλιος Βεργίλιος Μάρων.
- ii. Οβίδιος.

iii. Κάτουλλος.

Μονάδες 10

B.2. Να βρείτε με ποια λέξη από το ζεύγος νεοελληνικών λέξεων της στήλης Β' που σας δίνεται έχει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις λατινικές λέξεις της στήλης Α'.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
septimus	i. επτάπυλη ii. εφαλτήριο
modo	i. μοϊκανός ii. μοντερνισμός
lacrimis	i. δακρύβρεχτος ii. δανεισμός
vulnere	i. επούλωση ii. εφάμιλλος
punire	i. πυγμαχία ii. ποινικολόγος

Μονάδες 10

B.3. Να συμπληρώσετε τις περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής που ακολουθούν με την επιλογή της κατάλληλης στερεότυπης λατινικής φράσης από αυτές που σας δίνονται παρακάτω.

1. Οι δύο πλευρές δήλωσαν ότι οποιαδήποτε παραβίαση των όρων συνθήκης θα θεωρηθεί

.....

i. casus belli

ii. carpe diem

2. Η αίτησή σου για την πρόσληψη στην εργασία πρέπει να συνοδευτεί και από ένα πολύ καλό

i. alter ego

ii. curriculum vitae

3. Η Ελλάδα δήλωσε ότι, παρά την προκλητική πολιτική της Τουρκίας για τα κυριαρχικά της δικαιώματα στο Αιγαίο, θα δεχτεί τον Τούρκο υπουργό εξωτερικών ως

i. primus inter pares

ii. persona grata

4. Ο Καβάφης στα ποιήματά του δίνει ένα αξιοπρέπειας και ηθικής διαβίωσης.

i. mutatis mutandis

ii. modus vivendi

21898

5. Όλοι λυπήθηκαν για την απώλεια του φίλου τους και κατέθεσαν ένα σημαντικό ποσό σε φιλανθρωπικό ίδρυμα για την ανάπαυση της ψυχής του.

i. in memoriam

ii. in medias res

Μονάδες 10

B.4. Να γράψετε ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους.

regum: η αφαιρετική ενικού.

hoc: η γενική πληθυντικού του θηλυκού γένους.

perdit: γ' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού στην ίδια φωνή που βρίσκεται ο τύπος.

Filius: η κλητική ενικού.

rudicitiam: η ονομαστική πληθυντικού.

laedit: το απαρέμφατο ενεστώτα στην παθητική φωνή.

Marītus: η αιτιατική πληθυντικού.

pater: η γενική πληθυντικού.

eam: η αντίστοιχη πτώση στο αρσενικό γένος.

inveniunt: το αντίστοιχο πρόσωπο στον ίδιο χρόνο στην οριστική στην παθητική φωνή.

Illis: η ονομαστική ενικού του ουδετέρου γένους.

cultro: η γενική πληθυντικού.

interficit: το β' ενικό στην οριστική παρατατικού και το γ' πληθυντικό στην οριστική μέλλοντα Ενεργητικής φωνής.

adimit: το β' πληθυντικό στην οριστική του παρακειμένου στην ίδια φωνή.

Liber: η γενική ενικού θηλυκού γένους και η αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος.

deligere: το γ' ενικό στην οριστική Μέλλοντα Ενεργητικής φωνής και α' πληθυντικό οριστικής Συντελεσμένου Μέλλοντα Ενεργητικής φωνής.

constituit: το β' πληθυντικό στην οριστική Παρατατικού Ενεργητικής φωνής.

(μονάδες 20)

B.5.α) « [...] femina [...] cultro se ipsam interficit»: να μεταφέρετε τους κλιτούς τύπους στις λέξεις της περιόδου που σας δίνεται στον άλλο αριθμό.

(μονάδες 5)

β) Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της Α' στήλης με τη γραμματική τους αναγνώριση στη στήλη Β'. Για τον ακριβέστερο εντοπισμό του γραμματικού τύπου που ζητείται, να λάβετε

21898

υπόψη σας, όπου το κρίνετε αναγκαίο, τη συντακτική λειτουργία του στο εξεταζόμενο κείμενο. Στη στήλη Β΄ περισεύουν τέσσερις χαρακτηρισμοί.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. modo	i. γ΄ ενικό πρόσωπο Παρακειμένου ενεργητικής φωνής
2. uxoris	ii. α΄ πληθυντικό πρόσωπο Παρακειμένου ενεργητικής φωνής
3. maestam	iii. αφαιρετική ενικού
4. aperit	iv. αιτιατική ενικού
5. punire	v. αιτιατική πληθυντικού
	vi. ονομαστική πληθυντικού
	vii. γενική ενικού
	viii. απαρέμφατο Ενεστώτα Ενεργητικής φωνής
	ix. γ΄ ενικό πρόσωπο Ενεστώτα Ενεργητικής φωνής

(μονάδες 5)

Μονάδες 30

B.6.α) Στο απόσπασμα «*Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit*» να εντοπίσετε πέντε λέξεις οι οποίες βρίσκονται σε γενική πτώση και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, αναφέροντας τη συντακτική λειτουργία καθεμιάς και τον όρο που προσδιορίζει:

Λέξη στο κείμενο σε γενική	Συντακτική λειτουργία	Όρος που προσδιορίζεται

(Μονάδες 10)

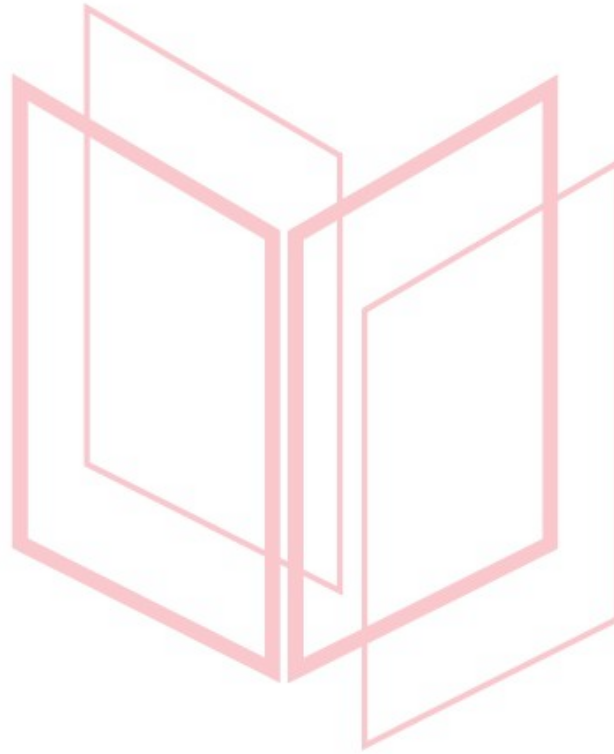
21898

β) Να μετατρέψετε τα ρήματα της παρακάτω περιόδου λόγου σε απαρέμφατα ενεστώτα (μονάδες 3+3) εξαρτώμενα από το Brutus debet. Στη συνέχεια να δηλώσετε το υποκείμενο των απαρεμμάτων και να το αιτιολογήσετε (μονάδες 4).

Populum concitat et Tarquinio imperium adimit.

(μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

21898-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A. Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, ο έβδομος και τελευταίος από τους βασιλιάδες, χάνει την εξουσία μ' αυτό τον τρόπο. Ο γιος του, Σέξτος Ταρκύνιος, προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, συζύγου του Κολλατίνου. Ο σύζυγος και ο πατέρας και ο Ιούνιος Βρούτος την/αυτήν βρίσκουν περίλυπη. Η γυναίκα με δάκρυα αποκαλύπτει σ' εκείνους την αδικία και αυτοκτονεί με μαχαίρι. Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) το μαχαίρι από το τραύμα με μεγάλο πόνο και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα. Ξεσηκώνει το λαό και αφαιρεί την εξουσία από τον Ταρκύνιο. Ο ρωμαϊκός λαός ελεύθερος πια αποφασίζει να εκλέξει δύο υπάτους, τον Ιούνιο Βρούτο και τον Ταρκύνιο Κολλατίνο.

B.1.

1. → i
2. → i
3. → ii
4. → ii
5. → iii

B.2.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
septimus	i. επτάπυλη
modo	ii. μοντερνισμός
lacrimis	i. δακρύβρεχτος
vulnere	i. επούλωση
punire	ii. ποινικολόγος

B.3. 1. → casus belli

2. → curriculum vitae

3. → persona grata

4. → modus vivendi

5. → in memoriam

B.4.

regum: rege.

21898-Λύση

hoc: harum.

perdit: perdiderant.

Filius: fili.

pudicitiam: pudicitiae.

laedit: laedi.

Marītus: maritos.

pater: patrum.

eam: eum.

inveniunt: inveniuntur.

Illis: illud.

cultro: cultrorum.

interficit: interficiebas, interficient.

adimit: ademistis.

Liber: liberarum, libera.

deligere: deliget, delegerimus.

constituit: constituebatis.

B.5.α) «[...] femina [...] cultro se ipsam interficit »: Αν μεταφερθούν οι κλιτοί τύποι στον άλλο αριθμό τότε → [...] feminae [...] cultris se ipsas interficiunt.

β)

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. modo	iii. αφαιρετική ενικού
2. uxoris	vi. γενική ενικού
3. maestam	iv. αιτιατική ενικού
4. aperit	ix. γ' ενικό πρόσωπο Ενεστώτα Ενεργητικής φωνής
5. punire	viii. απαρέμφατο Ενεστώτα ενεργητικής φωνής

B.6.α)

Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit.

21898-Λύση

Λέξη στο κείμενο σε γενική	Συντακτική λειτουργία	Όρος που προσδιορίζεται
regum	γενική διαιρετική ως ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός	ultimus
eius	γενική κτητική ως ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός	filius
Lucretiae	γενική κτητική ως ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός	pueritiam
uxoris	παράθεση ως ομοιόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός	Lucretiae
Collatini	Γενική κτητική ως ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός	uxoris

β) Populum concitat et Tarquinio imperium adimit.

Brutus debet populum concitare et Tarquinio imperium adimere.

Το υποκείμενο του ρήματος debet είναι Brutus.

Το υποκείμενο των τελικών απαρεμφάτων, concitare, adimere είναι επίσης το Brutus (ονομαστική), γιατί έχουμε ταυτοπροσωπία.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΘΗΜΑ V, ΜΑΘΗΜΑ IX

i) Multos in illis locis agros possidēbat. Silius animum tenerum habēbat. Glorīae Vergili studēbat ingeniumque eius fovēbat. Eum ut puer magistrum honorābat. Monumentum eius, quod Neapoli iacēbat, pro templo habēbat.

ii) Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit. Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit et delictum punīre parat. Populum concitat et Tarquinio imperium adimit. Liber iam populus Rōmānus duo consules, Iunium Brutum et Tarquinium Collatīnum, deligere constituit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε τα αποσπάσματα στη Νέα Ελληνική.

Μονάδες 20

B.2. Να επιλέξετε με ποια λέξη της Στήλης Β συγγενεύει ετυμολογικά η λατινική λέξη της Στήλης Α:

A	B
magistrum	i. μαέστρος ii. μανέστρα
templo	i. τέμπο ii. τέμπλο
femina	i. θήραμα ii. θηλασμός
vulnere	i. ολικός ii. ουλώδης
punīre	i. ποινή ii. πονηρός

Μονάδες 10

B.6.α) Να αναγνωρίσετε τον συντακτικό ρόλο των παρακάτω όρων, συμπληρώνοντας τον πίνακα:

Όροι	Συντακτική Λειτουργία
------	-----------------------

21899

agros	είναι..... στο.....
tenerum	είναι..... στο.....
delictum	είναι..... στο.....
Tarquinio	είναι..... στο.....
Liber	είναι..... στο.....

Μονάδες 10

B.6.β) «Multos in illis locis agros possidēbat», «Brutus ex vulnere dolōre magno cultrum extrahit»: στις προτάσεις αυτές, να εντοπίσετε έναν επιθετικό προσδιορισμό για το ουσιαστικό agros κι έναν για το ουσιαστικό dolōre (4) και να τρέψετε έπειτα και τους δυο προσδιορισμούς στις αντίστοιχές τους δευτερεύουσες προτάσεις, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές (6).

Μονάδες 10

Μονάδες 20

αθλημπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

21899-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. i) Στα μέρη εκείνα είχε στην κατοχή του πολλά αγροκτήματα/ Πολλούς αγρούς κατείχε στα μέρη εκείνα. Ο Σίλιος είχε τρυφερή ψυχή. Τη δόξα του Βιργίλιου επεδίωκε και το πνεύμα του περιέβαλλε με αγάπη. Αυτόν τιμούσε όπως το παιδί/ ο μαθητής τον δάσκαλο (τιμά). Το μνημείο του, το οποίο βρισκόταν στην Νεάπολη, είχε/ θεωρούσε ως ναό.

ii) Σε εκείνους η γυναίκα αποκαλύπτει με δάκρυα την προσβολή/ αδικία και αυτοκτονεί (σκοτώνεται) με ένα μαχαίρι. Ο Βρούτος βγάζει (τραβώντας) το μαχαίρι από το τραύμα/την πληγή με μεγάλο πόνο και ετοιμάζεται να τιμωρήσει το έγκλημα. Ξεσηκώνει τον λαό και αφαιρεί την εξουσία από τον Ταρκύνιο. Ελεύθερος πια ο ρωμαϊκός λαός αποφασίζει να εκλέξει δύο υπάτους, τον Ιούνιο Βρούτο και τον Ταρκύνιο Κολλατίνο.

B.2. μαέστρος, τέμπλο, θηλασμός, ουλώδης, ποινή.

B.6.α)

agros	είναι αντικείμενο στο possidebat
tenerum	είναι επιθετικός προσδιορισμός στο animum
delictum	είναι αντικείμενο στο punire
Tarquinio	είναι έμμεσο αντικείμενο στο adimit
Liber	είναι επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο porulus μέσω του ρήματος constituit

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

B.6.β) multos: επιθετικός προσδιορισμός στο agros. Μετατροπή σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση → agros, qui multi erant.

magno: επιθετικός προσδιορισμός στο dolore. Μετατροπή σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση → dolore, qui magnus est.

ΜΑΘΗΜΑ ΙΧ, ΜΑΘΗΜΑ ΧΙΙ**ΚΕΙΜΕΝΟ**

α) Tarquinius Superbus, septimus atque ultimus regum, hoc modo imperium perdit. Filius eius Sextus Tarquinius pudicitiam Lucretiae, uxoris Collatini laedit. Maritus et pater et Iunius Brutus eam maestam inveniunt. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit.

β) L. Aemilio Paulo consuli iterum bellum cum Perse rege gerere obtigit. Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit. Pater filiae osculum dedit sed animadvertit eam esse tristiculam. «Quid est» inquit «mea Tertia? Cur tristis es? Quid tibi accidit?».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα δοθέντα αποσπάσματα.

Μονάδες 20

B1. Με βάση την εισαγωγή του σχολικού βιβλίου σας να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες:

α. Οι ομοιότητες της Λατινικής γλώσσας με την ελληνική οφείλονται μόνο στην κοινή τους καταγωγή.	
β. Η λατινική γλώσσα ήταν η διάλεκτος των Λατίνων, δηλαδή των κατοίκων της περιοχής του Λατίου, στην οποία βρίσκεται και η Ρώμη.	
γ. Ο Ρωμαίος αιχμάλωτος πολέμου από τον Τάραντα, ο Λίβιος Ανδρόνικος, μετέφρασε την «Οδύσσεια» του Ομήρου χρησιμοποιώντας το «σαντούρνιο» στίχο.	
δ. Η ρωμαϊκή λογοτεχνία είναι αυτοφυής και γεννήθηκε υπό την επίδραση της ελληνικής γραμματείας	
ε. Το πρώτο μεγάλο δάνειο των Ρωμαίων από τους Έλληνες ήταν το αλφάβητό τους: από την αποικία της Κύμης υιοθέτησαν τον 8ο/7ο αι. π.Χ. μια παραλλαγή ελληνικού δυτικού αλφαβήτου.	
στ. Πλήθος λατινικές λέξεις και μαζί με αυτές και τα αντίστοιχα πολιτισμικά φορτία, μεταφέρονται και «πολιτογραφούνται» στο ελληνικό λεξιλόγιο.	

ζ. Η σχέση του ρωμαίου λογοτέχνη με το ελληνικό πρότυπο είναι η δημιουργική πρόσληψη (imitatio) και ο ανταγωνισμός (aemulatio).	
η. Η κωμωδία, ο τελευταίος ώριμος καρπός των Ελλήνων, είναι και το τελευταίο είδος που ωριμάζει στη Ρώμη.	
θ. Μετά την εξάντληση των λογοτεχνικών ειδών ο Ρωμαίος λογοτέχνης περιορίζεται σε επαναλήψεις με τάση επιστροφής στο παρελθόν.	
ι. Η στιβαρότητα, η λογική και συντακτική οργάνωση, η τάση για λιτό, συγκεκριμένο και κατανοητό λόγο αποτελούν φυσικά χαρακτηριστικά της λατινικής γλώσσας.	

Μονάδες 10

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δύο λέξεις της νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη Β, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. modo	i. τρόπος ii. μόδα
2. perdit	i. καταδότης ii. περνώ
3. vesperum	i. εσπερινός ii. νυχτερινός
4. parvula	i. παύρος ii. μεγάλος
5. cucurrit	i. κουρδίζω ii. κουρσάρος

Μονάδες 10

B3. Συμπληρώστε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, χρησιμοποιώντας κάθε φορά μία από τις παρακάτω λατινικές λέξεις/φράσεις: alter ego, homo sapiens, corpus, casus belli, tabula rasa.

i) Το _____ με τις επαναληπτικές ασκήσεις που έδωσε ο καθηγητής στην τάξη θα βοηθούσε τους μαθητές στις εξετάσεις.
ii) Θεωρείται ότι ο σύγχρονος άνθρωπος αποτελεί εξέλιξη του _____.
iii) Ο απεσταλμένος κατέστησε σαφές στον ομόλογό του της γειτονικής του χώρας ότι

οποιαδήποτε ενέργεια παραβίασης των συνόρων θα αποτελέσει _____.

iv. Σύμφωνα με τη θεωρία του εμπειρισμού, ο άνθρωπος γεννιέταικαι αποκτά γνώσεις μέσα από τις εμπειρίες και τις αισθήσεις του.

v. Ο πραγματικός φίλος είναι το, ένα «δώρο θεού» που μας συμπληρώνει.

Μονάδες 10

B4. Αντιστοιχίστε τις λατινικές λέξεις της Α στήλης με τη γραμματική τους αναγνώριση στη Β στήλη. Για τον ακριβέστερο εντοπισμό του γραμματικού τύπου που ζητείται, λάβετε υπόψη σας, όπου το κρίνετε αναγκαίο, τη συντακτική λειτουργία του στο εξεταζόμενο κείμενο. Στη Β στήλη δύο χαρακτηρισμοί περισσεύουν.

A'	B'
1. regum	i.γενική ενικού, θηλυκού γένους, ουσιαστικού γ' κλίσης
2. modo	ii. αφαιρετική ενικού, θηλυκού γένους, ουσιαστικού α' κλίσης
3. uxoris	iii. αιτιατική ενικού, θηλυκού γένους, επιθέτου β' κλίσης
4. maestam	iv.ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους, επιθέτου γ' κλίσης
5. lacrimis	v.γενική πληθυντικού, αρσενικού γένους, ουσιαστικού γ' κλίσης
6. cultro	vi.ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους, επιθέτου β' κλίσης, υποκοριστικό
7. consuli	vii.αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους, ουσιαστικού β' κλίσης
8. vesperum	viii. ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους, αναφορικής αντωνυμίας
9. quae	ix.αφαιρετική πληθυντικού, θηλυκού γένους, ουσιαστικού της α' κλίσης
10. tum	x.ονομαστική ενικού, ουδετέρου γένους, ερωτηματικής ουσιαστικής αντωνυμίας
11. parvula	xi.αφαιρετική ενικού, αρσενικού γένους,

	συγκοπτόμενου ουσιαστικού της β' κλίσης
12. quid	xii. επίρρημα του χρόνου, άκλιτος τύπος
13. mea	xiii.δοτική ενικού, αρσενικού γένους, ουσιαστικού γ' κλίσης
14. cur	xiv. αφαιρετική ενικού, αρσενικού γένους, ουσιαστικού β' κλίσης
15. tristis	xv. γενική ενικού, θηλυκού γένους, ουσιαστικού ε' κλίσης
	xvi. κλητική ενικού, θηλυκού γένους, κτητικής αντωνυμίας του α' προσώπου για έναν κτήτορα
	xvii. ερωτηματικό επίρρημα, άκλιτος τύπος

(Μονάδες 15)

B.5. Illis femina cum lacrimis iniuriam aperit et cultro se ipsam interficit.

filiola eius Tertia ad complexum patris cucurrit: στα παραπάνω αποσπάσματα να εντοπίσετε τα ρήματα και να τα μεταφέρετε στον παρατατικό, στον μέλλοντα, στον υπερσυντέλικο και στον συντελεσμένο μέλλοντα, διατηρώντας το ίδιο πρόσωπο και την ίδια φωνή. Για κάθε ρηματικό τύπο να γραφεί και το απαρέμφατο ενεστώτα.

(Μονάδες 15)

Μονάδες 30

B.6.α) Να σημειώσετε την ένδειξη X στο οικείο πλαίσιο, ανάλογα με το αν οι παρακάτω προτάσεις είναι σωστές ή λανθασμένες:

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1. regum: γενική υποκειμενική στα septimus και ultimus		
2. modo: αφαιρετική του τρόπου στο perdit		
3. uxōris: επεξήγηση στο Lucretiae		
4. maestam: κατηγορούμενο του αντικειμένου eam		
5. cultro: αφαιρετική του τρόπου στο interficit		
6. rege: παράθεση στο Perse.		

21989

7.filiae: άμεσο αντικείμενο στο dedit		
8.tristiculam: κατηγορούμενο στο eam μέσω του animadvertit		
9.meae: επιθετικός προσδιορισμός στο Tertia		
10.tibi: δοτική προσωπική κτητική στο accidit		

(Μονάδες 10)

B.6.β) Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit.

Να διακρίνετε τις προτάσεις στην παραπάνω περίοδο λόγου και να τις γράψετε (μονάδες 3). Να αναγνωρίσετε το είδος της πρώτης πρότασης, να γράψετε και να δικαιολογήσετε τον σύνδεσμο εισαγωγής (μονάδες 3), την εκφορά και τη λειτουργία της (μονάδες 4).

(Μονάδες 10)

Μονάδες 20

αθηνάϊσιν

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

21989-Λύση

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Α α) Ο Ταρκύνιος ο Υπερήφανος, ο έβδομος και τελευταίος απ' τους βασιλιάδες, χάνει την εξουσία (του) με αυτόν τον τρόπο. Ο γιος του Σέξτος Ταρκύνιος προσβάλλει την τιμή της Λουκρητίας, της γυναίκας/συζύγου του Κολλατίνου. Ο άντρας/σύζυγος και ο πατέρας της και ο Ιούνιος Βρούτος βρίσκουν αυτήν περίλυπη. Η γυναίκα τους/σε εκείνους αποκαλύπτει με δάκρυα την προσβολή/αδικία και σκοτώνεται/αυτοκτονεί με μαχαίρι.

β) Στο Λεύκιο Αιμίλιο Πάυλο, που είχε εκλεγεί ύπατος/ύπατο για δεύτερη φορά, έτυχε/έλαχε να κάνει/διεξάγει πόλεμο εναντίον/με το βασιλιά Περσέα. Μόλις γύρισε σπίτι του το βραδάκι, η κορούλα του Τερτία, που τότε ήταν πάρα πολύ μικρούλα, έτρεξε στην αγκαλιά του πατέρα. Ο πατέρας έδωσε ένα φιλί στην κόρη/τη φίλησε, αλλά παρατήρησε ότι ήταν λιγάκι στενοχωρημένη/θλιμμένη. «Τι τρέχει, Τερτία μου;» ρώτησε. «Γιατί είσαι θλιμμένη; Τι σου συνέβη;»

B.1.

α. ΛΑΘΟΣ
β. ΣΩΣΤΟ
γ. ΣΩΣΤΟ
δ. ΛΑΘΟΣ
ε. ΣΩΣΤΟ
στ. ΛΑΘΟΣ
ζ. ΣΩΣΤΟ
η. ΛΑΘΟΣ
θ. ΛΑΘΟΣ
ι. ΣΩΣΤΟ

B.2. Να επιλέξετε για καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α μια από τις δύο λέξεις της νέας ελληνικής που προτείνονται στη στήλη Β, με την οποία είναι ετυμολογικά συγγενής.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. modo	ii. μόδα
2. perdit	i. καταδότης
3. vesperum	i. εσπερινός
4. parvula	i. παύρος

21989-Λύση

5.cucurrit	ii. κουσάρος
------------	--------------

B.3.

i) Το <i>corpus</i> με τις επαναληπτικές ασκήσεις που έδωσε ο καθηγητής στην τάξη θα βοηθούσε τους μαθητές στις εξετάσεις.
ii) Θεωρείται ότι ο σύγχρονος άνθρωπος αποτελεί εξέλιξη του <i>homo sapiens</i>
iii) Ο απεσταλμένος κατέστησε σαφές στον ομόλογό του της γειτονικής του χώρας ότι οποιαδήποτε ενέργεια παραβίασης των συνόρων θα αποτελέσει <i>casus belli</i> .
iv. Σύμφωνα με τη θεωρία του εμπειρισμού, ο άνθρωπος γεννιέται <i>tabula rasa</i> και αποκτά γνώσεις μέσα από τις εμπειρίες και τις αισθήσεις του.
v. Ο πραγματικός φίλος είναι το <i>alter ego</i> , ένα «δώρο θεού» που μας συμπληρώνει.

B.4.

1.	v
2.	xiv
3.	i
4.	iii
5.	ix
6.	xi
7.	xiii
8.	vii
9.	viii
10.	xii
11.	vi
12.	x
13.	xvi
14.	xvii
15.	iv

B.5.

aperit /aperiebat-aperiet-aperuerat-aperuerit-aperire

21989-Λύση

interficit/interficiebat-interficiet-interfecerat-interfecerit-interficere

cucurrit/currebat-curret-cucurrerat-cucurrerit-currere

B.6.α)

	ΣΩΣΤΟ	ΛΑΘΟΣ
1.regum: γενική υποκειμενική στα septimus και ultimus		X
2.modo: αφαιρετική του τρόπου στο perdit	X	
3. uxōris: επεξήγηση στο Lucretiae		X
4.maestam: κατηγορούμενο του αντικειμένου eam μέσω του inveniunt	X	
5.cultro: αφαιρετική του τρόπου στο interficit		X
6.rege: παράθεση στο Perse.	X	
7.filiae: άμεσο αντικείμενο στο dedit		X
8.tristiculam: κατηγορούμενο στο eam μέσω του animadvertit		X
9.meae: επιθετικός προσδιορισμός στο Tertia	X	
10.tibi: δοτική προσωπική κτητική στο accidit		X

B.6.β) Ut domum ad vesperum rediit = δευτερεύουσα χρονική πρόταση. Εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο ut και δηλώνει το προτερόχρονο και μάλιστα στο παρελθόν, καθώς εκφέρεται με οριστική παρακειμένου. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα της Κ.Π.(cucurrit)

filiola eius Tertia ad complexum patris cucurrit = κύρια πρόταση
quae tum erat admodum parvula = δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο filiola